БУТУН ДУН'Е ПРОЛЕТАРЛАРИ, БИРЛАШИНГИЗ!

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ

УЗБЕКИСТОН КП ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ, ШАҲАР КОМИТЕТЛАРИ, МЕҲНАТКАШЛАР ДЕПУТАТЛАРИ ОБЛАСТЬ ВА ШАҲАР СОВЕТЛАРИНИНГ ОРГАНИ

№ 128 (359)
29 ИЮНЬ
ЧОРШАНБА
1955 ЙИЛ

БАҲОСИ 20 ТИЙИН.

БУГУНГИ СОНДА:

СССР Министрлар Советининг Раиси Н. А. Булганин жаноб олийларига телеграмма (1-нчи бет).
Совет Иттифоқида (1-нчи бет).
УЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИНИНГ ФАРМОНИ (1-нчи бет).
Г. Демидов. — Янги ишлабчиқариш графиги нега бузилмоқда (2-нчи бет).
Америка самолёти блан юз берган можаро муносабати блан ўртоқ В. М. Молотовнинг АҚШ давлат секретари Даллесга баёноти (2-нчи бет).
Сурия парламенти делегациясининг СССРга келишига доир (2-нчи бет).
Барча майдондаги ғўзаларни бирхилда, нормал ривожланиши учун дала ишларини сифатли ўтказайлик! К. Азимбоев. — Трактор бригадалари ўз планларини нега бажармаётирлар (3-нчи бет).
ИЛМИЙ-ОММАБОП ТЕМАЛАРДА: **В. Ғафуров.** — Вулканлар (3-нчи бет).
Пекиндаги қабул маросимида бош министр Чжоу Энь-лай ва президент Хо Ши Мин нутқлари (4-нчи бет).
Югославия ташқи ишлар давлат секретарининг Америка радиоэшитдириш компанияси обзорчисининг саволларига берган жавоблари (4-нчи бет).
КИНО: **М. Яҳ'ёев, У. Муҳитдинов.** — Назар Стодоля. (4-нчи бет).

Хотин-қизлар ўртасида сиёсий-тарбиявий ишларни кучайтирайлик

Мамлакатимизда коммунистик жамият қуришдан иборат улуғвор вазифани бажаришда совет хотин-қизлари битмас-туганмас ғайрат ва ғоят зўр ижодий ташаббус кўрсатиб меҳнат қилмоқдалар ҳамда социалистик Ватанимиз қудратини мустаҳкамлаш соҳасидаги умумий ишга эркаклар блан биргаликда жуда катта ҳисса қўшмоқдалар. Ватанпарвар совет хотин-қизларининг тинчлик йўлида, Ватанимиз бахт-саодати йўлида қилаётган фидокорона меҳнати барча мамлакатлардаги хотин-қизлар учун илҳомбахш намуна бўлмоқда.

Коммунистик партия ва Совет ҳукумати хотин-қизларга мамлакатимиз хўжалик, маданий ва ижтимоий-сиёсий ҳаётининг барча соҳаларида актив қатнашиш имкониятини яратиб берди, уларнинг талант ва қобилиятларини ҳар томонлама ривожлантириш учун қулай шароит вужудга келтирди. Эндиликда миллион-миллион хотин-қизлар завод ва фабрикаларда, колхоз, совхоз ва МТСларда, илмий-текшириш ва маданий-оқартув муассасаларида, мактаблар ва олий ўқув юртларида ҳамда давлат аппаратининг барча звеноларида муваффақиятли ишламоқдалар. Хотин-қизларимиз фан ва техникани янги кашфиёт ва ихтиро'лар блан бойитмоқдалар, бадиий адабиёт ва сан'ат соҳасида баракали ижод қилмоқдалар.

Партия ва ҳукуматимизнинг хотин-қиз кадрларни етиштириш ва тарбиялаш тўғрисида тинмай ғамхўрлик қилаётганликлари туфайли областимизда хотин-қизлар орасидан минглаб ишлабчиқариш новаторлари, мўл ҳосил усталари ва ишлабчиқаришга моҳирлик блан етакчилик қилаётган ажойиб ташкилотчи раҳбар ходимлар етишиб чиқмоқда. Ўзбекистон ССР Олий Советининг депутати, Сталин номидаги Тошкент Тўқимачилик комбинатининг донгдор тўқучиси Саади Пўлатова, Бекобод шаҳар советининг депутати, Ленин номли Ўзбекистон металлургия заводининг илғор ишчиси Роза Хўжаева, Сталин номли Чирчиқ электрохимия комбинатининг машҳур новатор аппаратчилари Анна Маслова ва Мария Каротина, Сирдар'ё районидаги «Ҳақиқат» колхозининг раиси, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони Назира Йўлдошева каби юзлаб хотин-қизларнинг номи бутун республикамизга ма'лум. Хуллас, халқ хўжалигимизнинг бирор соҳаси йўқки, унда хотин-қизларнинг актив иштироки бўлмасин.

Областимиз саноат корхоналарида меҳнат унумдорлигини ошириш, пахтачиликни, чорвачиликни ва қишлоқ хўжалигининг бошқа тармоқларини ривожлантириш кўп жиҳатдан партия ташкилотларининг хотин-қизлар орасида олиб бораётган сиёсий-тарбиявий ишларининг савиясига боғлиқдир. Буни яхши тушуниб олган партия ва совет ташкилотлари хотин-қизлар ўртасида сиёсий-тарбиявий ишларни кучайтирмоқдалар, уларни раҳбарлик ишларига дадиллик блан кўтармоқдалар, уларга қулай иш шароити яратиб бериб, меҳнат соҳасидаги ижодий ташаббусларини оширмоқдалар.

Тошкент шаҳар, Сталин районида хотин-қизлар ўртасида сиёсий-тарбиявий ишлар кейинги вақтларда бирмунча яхшиланди, уларни ижтимоий ишлабчиқариш меҳнатига ҳамда жамоат ишларига тортиш, сиёсий ва маданий савиясини ошириш ишларига алоҳида э'тибор берилмоқда. Районда хотин-қизлар блан кечалар, турли темаларда лекция ва суҳбатлар ўтказилмоқда, саноат корхоналаридаги отоқли хотин-қизлар блан учрашувлари уюштирилмоқда.

Лекин шуни ҳам э'тироф қилиш керакки, айрим маҳаллий партия ва совет ташкилотлари хотин-қизлар орасида қониқарсиз иш олиб бормоқдалар, уларга зарур маданий-маиший шароит яратиб бериш тўғрисида чинакам ғамхўрлик қилмаётирлар. Шунингдек хотин-қиз кадрларни тарбиялаш ва уларни раҳбарлик ишларига кўтаришдек муҳим масалага юзаки ёндошмоқдалар. Бу — хотин-қизларнинг мамлакатимиз ҳаётида катта куч эканлигига етарли баҳо бермасликнинг ўзгинасидир.

Масалан, Юқоричирчиқ район партия, совет ташкилотлари хотин-қизлар ўртасида сиёсий-тарбиявий ишларни олиб бориш ва уларни раҳбарлик ўринларига кўтариш масаласига иккинчи даражали иш деб қарамоқдалар. Районда хотин-қизлардан бирорта ҳам колхоз раиси, раис ўринбосарлари ёки колхоз бошланғич партия ташкилоти секретарьларининг йўқлиги бунинг яққол далилидир. Хотин-қизлардан бўлган бригада ва звено бошлиқлари эса, ўтган йилларга нисбатан анча камайиб кетган. Шунингдек хотин-қизлар меҳнатини енгиллаштириш ва уларга медицина ёрдами кўрсатиш юзасидан амалий тадбирлар кўрилмаётир, болалар боқчалари ва яслилари очишга ҳамон бефарқ қаралмоқда.

Айрим шаҳар, район партия комитетлари ва бошланғич партия ташкилотлари хотин-қизларга нисбатан бой-феодалларча муносабат сарқитларини ташувчиларга, хотин-қизларнинг иззат-ҳурматини поймол этиш каби ярамас ҳолларга муросасозлик блан қараб келмоқдалар. Бундай фактларнинг ҳатто айрим раҳбар ходимлар ҳаётида содир бўлаётганлиги мутлақо кечирилмас бир ҳолдир.

Масалан, Оҳангарон район партия комитетининг биринчи МТС зонаси бўйича секретари ўртоқ С. Султонов хотин-қизларга нисбатан фой-феодалларча муносабатда бўлиш сарқитларига қарши кескин кураш олиб бориш ўрнига, унинг ўзи хотин-қизлар ҳуқуқини поймол қилиш каби разил кайфиятларга берилиб кетган. У, 1945 йилда биринчи ва 1946 йилда иккинчи марта уйланган ва ҳар иккала хотинини ҳам болалари блан ҳайдаб юбориб, 1948 йилдан буён қонунсиз равишда учинчи бир хотин блан яшаб келмоқда. Султонов ўзининг разилона қилмишларини ҳар доим партия органларидан яшириб келган. Бу фактлар аниқланиб, яқинда Султонов район партия комитетининг МТС зонаси бўйича секретарьлик вазифасидан бўшатилган. Лекин, хотин-қизларга нисбатан бой-феодалларча муносабатда бўлиб, уларнинг иззат-ҳурматини поймол қилувчи бундай шахсларнинг бундан буён партия сафида туриши асло мумкин эмас.

Вазифа—ана шундай нуқсонларга узил-кесил барҳам бериш, хотин-қизлар ҳуқуқини поймол қилувчиларни қаттиқ жавобгарликка тортиш, улар ҳақида жамоатчиликнинг ғазабини қўзғатиш ва хотин-қизлар орасида олиб бориладиган сиёсий-тарбиявий ишларни ҳозирги юксак талаблар даражасига кўтаришдан иборат.

Ба'зи районларда махсус ўрта ва олий ўқув юртларини тамомлаб келган ёш мутахассис қизларнинг кучидан самарали фойдаланиш ҳам нормал йўлга қўйилмаган. Шундай фактлар ҳам учрайдики, айрим район партия, совет ташкилотлари ва қишлоқ хўжалик органларининг раҳбарлари ёш мутахассис хотин-қизларни ишга тайинлаш блангина қаноатланиб қолмоқдалар, уларга иш ўргатиш ва қулай шароит яратиб бериш блан қизиқмаётирлар. Шунингдек хотин-қизлардан колхоз раислари, раис ўринбосарлари, партия ташкилоти секретарьлари, бригада бошлиқлари ва механизатор кадрлар тайёрлаш масаласи деярли областимизнинг ҳамма районларида ҳам ўзибўларчиликка ташлаб қўйилган.

1954 йилда механизация мактабларини 100 га яқин қиз тамомлаб чиқди ва МТСларда ишлаш учун юборилди. Лекин айрим район ва МТС раҳбарлари томонидан қулай иш шароити яратиб берилмаганидан, уларнинг бир қисми ишни ташлаб кетиб қолганлар. Область қишлоқ хўжалик бошқармасидаги ўртоқлар эса бу масала блан жиддий шуғулланиш ўрнига умуман бетарафлик позициясида турибтилар.

Шуни унутмаслик керакки, хотин-қизлар ўртасида сиёсий-тарбиявий иш олиб бориш — идеология ишининг энг муҳим соҳаси ҳисобланади. Шунинг учун ҳам хотин-қизлар орасида сиёсий-тарбиявий ишларни кучайтириш, уларни ишлабчиқаришга янада актив жалб қилиш, амалий ишда синалган, етарли тайёргарлиги бўлган хотин-қизларни раҳбарлик ўринларига дадиллик блан кўтариш ва хотин-қизларга нисбатан бой-феодалларча муносабатда бўлиш фактларига кескин зарба бериш — маҳаллий партия, совет, комсомол ва касаба союз ташкилотларининг муҳим вазифасидир.

Хотин-қизлар ўртасида сиёсий-тарбиявий ишларни янада кучайтирайлик ва бу ишни ҳозирги юксак талаблар даражасига кўтарайлик!

СССР Министрлар Советининг Раиси Н. А. БУЛГАНИН жаноб олийларига

МОСКВА.

Совет Иттифоқига қилган визитим тамом бўлганлиги муносабати блан, Сиз жаноб олийлари ва дўстларингиз томонидан менга кўрсатилган бутун э'тибор, меҳрибонлик ва меҳмондўстлик учун Сизга самимий ташаккуримни изҳор қилишни истардим. Мен бўлган ҳаммаерда Совет Иттифоқи халқининг стихияли суратда ифода қилган муҳаббатидан ғоят зўр та'сирланганлигимни ҳам Сизга ма'лум қилишни истардим. Мен борган жойлар ва мен учрашган кишилар хотиримда доим сақланиб қолади. Менинг визитим бир-биримизнинг нуқтаи назарларимизни янада чуқурроқ англашга ва дўстлигимизга, шунингдек бахт-саодат йўлида қат'ий иш олиб боришимизга ёрдам берган экан, ана шунинг ўзи менинг учун катта мукофотдир.

Сиз блан Ҳиндистонда учрашиш умидидаман.

Жавоҳарлал НЕРУ.

Варшава, 1955 йил 25 июнь.

УЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИНИНГ ФАРМОНИ

Тошкент областидаги машина-трактор станцияларининг механизаторларини Ўзбекистон ССР Олий Совети Фахрий Ёрлиғи блан мукофотлаш тўғрисида

Ғўза қатор ораларини икки томонга қаратиб ишлашни муваффақиятли ўтказганликлари ҳамда бу ишларни бажарганда ғўза тупларини тўла-тўкис сақлаб қолганликлари учун қуйидагилар Ўзбекистон ССР Олий Совети Фахрий Ёрлиғи блан мукофотлансин:

1. **Абдураимов** Перис—Пахта МТСининг тракторчиси
2. **Арапов** Жўрабек — Янгийўл районидаги 2-нчи МТС тракторчиси
3. **Велишаев** Мели — Пахта МТСининг тракторчиси
4. **Қалимбетов** Чилигбой—Чиноз МТСининг тракторчиси
5. **Қодиров** Нишонбой — Пахта МТСининг тракторчиси
6. **Мамбетов** Момон — Ўртачирчиқ районидаги 1-нчи МТСнинг тракторчиси
7. **Ризоев** Абдукарим — Янгийўл районидаги 2-нчи МТСнинг тракторчиси
8. **Суванқулов** Эрбўта — Гулистон районидаги 3-нчи МТСнинг тракторчиси
9. **Турсунов** Сафохўжа — Чиноз МТСининг тракторчиси
10. **Тешамбоев** Раҳмат — Янгийўл районидаги 2-нчи МТСнинг тракторчиси
11. **Ҳабибуллин** Ғойис — Ўртачирчиқ районидаги 1-нчи МТСнинг тракторчиси
12. **Ҳамроев** Ҳайитқул — Ўртачирчиқ районидаги 1-нчи МТСнинг тракторчиси
13. **Ҳамроев** Тожиқул — Оққўрғон районидаги 2-нчи МТСнинг тракторчиси.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Раиси Ш. РАШИДОВ.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Секретари Ж. ИЛҲОМОВА.

Тошкент шаҳри.
1955 йил 28 июнь.

Меҳнат унумдорлиги ошмоқда

Тошкентдаги «Многопром» артелининг коллективи ўртасида ўзаро социалистик мусобақа тобора кенг қулоч ёймоқда.

Артель ишчилари илғор иш методларини кенг қўлланиш, ички резервлардан тўла фойдаланиш натижасида ўтган беш ой ичида меҳнат унумдорлигини 40 процентдан оширишга, маҳсулот сифатини яхшилаш ва унинг таннархини 15 процентга яқин камайтиришга муваффақ бўлдилар. Бу илғор коллектив ишлабчиқаришда систематик равишда юқори кўрсаткичларга эришаётганлиги учун шаҳар партия комитетининг ва шаҳар ижроия комитетининг кўчма Қизил байроғини олишга муяссар бўлди. Йил бошидан бери корхоналар ўртасидаги ўзаро социалистик мусобақада олдинги сафда келаётган артель коллективи яқинда Ўзбекистон ССР Министрлар Совети ва республика касаба союзлари Советининг кўчма Қизил байроғи ҳамда 40 минг сўм миқдоридаги биринчи даража пул мукофоти блан тақдирланди. Артельнинг илғор ишчиларидан Беняминова, Кривошеев, Саидматов, Исломов, Абаева ва Мирхамидов ўртоқлар шаҳар Ҳурмат тахтасига ёзилдилар.

Артель ишчилари ўз имкониятларини пухта ҳисобга олиб, янги, оширилган мажбурият қабул қилдилар. Ҳозир улар бу мажбуриятни тўла-тўкис бажариш учун фидокорона меҳнат қилмоқдалар.

Я. МОРДУХАЕВ.

Совет Иттифоқида

Москва. Ленинград шоссеси. **Н. Грановский** фотоси. (ТАСС фотохроникаси).

„Сотилган қаллиқ" операси Прага миллий театри ижросида

Прага Миллий театри Москвадаги гастрольларини тамомлаётир. Бу гастрольлар Москвада К. С. Станиславский ва В. И. Немирович-Данченко номидаги Музика театри биносида икки ҳафта давом этди. Шу вақт ичида театр коллективи ўз репертуаридаги энг яхши спектакльларни — Бедржих Сметананинг «Сотилган қаллиқ» ва «Далибор» номли, Антонин Дворжакнинг «Сув париси» номли, Зденекфибихнинг «Мессина қаллиғи» номли, Леош Яначекнинг «Унинг ўгай қизи» номли операларини кўрсатди. Бу опералар Москва тамошабинлари кенг доираларини ва совет музика жамоатчилиги доираларини ғоят қизиқтирди ҳамда уларга жуда манзур бўлди. Москвалилар чехословак халқининг миллий музикаси дурдоналарини зўр маҳорат блан омма орасига ёяётган бу театрнинг талантли артистларини жуда севиб қолдилар ва Прага операсининг бутун музика ансамблига юксак баҳо бердилар.

26 июньда театр коллективи чех классик музикасининг гавҳари ҳисобланган асарни — Сметананинг «Сотилган қаллиқ» операсини сўнгги марта кўрсатди. Совет театрлари репертуарида мустаҳкам ўрин олган бу асар ҳақли суратда совет тамошабинлари энг севган асарларидан бири деб ҳисобланади. Бу операнинг Прага миллий театри артистлари ижросидаги тўрт спектакли ҳам москвалиларни айниқса қизиқтирди.

26 июньда етакчи рольларда сопрано Драгомира Тикалова (Маженка роли), меццо сопрано Марта Красова (Гата роли) баритон Вацлав Беднарж (Крушина), бас Рудольф Асмус (қуда), тенор Иво Жидек (Еник), баритон Зденек Отава (Миха), тенор Ольдржих Ковраж (Вашек) ва бошқалар ўйнадилар.

Операга хизмат кўрсатган артист Зденек Халабала дирижёрлик қилди; спектакль режиссёри — Вацлав Кашлик.

Спектакль ғоят муваффақият блан ўтди. Тамошабинлар юксак вокал ва ижрочилик маҳорати кўрсатган артистларга ва дирижёрга қизғин қарсак чалдилар. Спектакль тамом бўлганидан кейин тамошабинлар спектакль қатнашчиларини бирнеча марта саҳнага чақирдилар. Чехословакияли меҳмонларни совет артистлари делегацияси табриклади.

Спектакльда Л. М. Каганович, А. И. Микоян, Н. С. Хрушчев, П. Н. Поспелов ўртоқлар ҳозир бўлдилар. Шунингдек СССР маданият министри Н. А. Михайлов Чехословакия Республикаси маданият министри Л. Штол, Чехословакия Республикасининг СССРдаги фавқулодда ва мухтор элчиси Я. Вошатлик рафиқаси блан ҳозир бўлдилар. (ТАСС).

РСФСР балиқ овлаш матлубот кооперацияси вакилларининг с'езди

Москвада РСФСР балиқ овлаш матлубот кооперацияси вакилларининг с'езди бўлиб ўтди. У, жуда кўп кооперативлар, матлубот жамиятлари, матлубот союзларидан иборатдир. Улар балиқчи колхозчиларга, балиқ заводларининг ишчиларига, балиқ овлаш кемаларининг командаларига хизмат кўрсатадилар.

С'ездда Узоқ Шимол районларидан, Сахалин, Куриль ороллари, Архангельск, Тюмень, Мурманск ва бошқа областьлардан вакиллар қатнашди. С'езд РСФСР балиқ овлаш кооперацияси ишларининг якунларини муҳокама қилди. Кооперация 1954 йилда чакана товар обороти планини ошириб бажариб, аввалги йилдагига қараганда анча ортиқ товар сотди.

С'езд балиқ овлаш районларида савдо-сотиқни янада яхшилашга қаратилган қарор қабул қилди. Жумладан, магазинлар, дўконлар, ошхоналар ва нонвойхоналар тармоғини кенгайтириш, балиқ овлаш матлубот кооперациясининг корхоналарида ва ёрдамчи хўжаликларида ба'зи халқ исте'моли молларини ишлабчиқаришни кўпайтириш мўлжалланди. (ТАСС).

Дон ортиш машиналари ишлабчиқариш кўпаймоқда

ОЛМАОТА, 27 июнь. (ТАСС). Қозоғистон ССР Қишлоқ хўжалик министрлигининг ремонт-механика заводлари «ЗП-40» маркали дон ортадиган агрегат ишлабчиқаришни ўзлаштирдилар. Ҳозир бу агрегатдан беш юзтаси ишлаб чиқарилди. Бу машина бир соатда 40 тонна донни ортади. Тўрт тонналик автомобильга дон олти минут ичида ортилади. Бу агрегат кучли вентилятор блан та'минланган бўлиб, ундан донни шамоллатиш ва қуритишда ҳам фойдаланиш мумкин. Қозоғистонда ишлаб чиқарилаётган дон ортиш агрегати ички ёниш двигатели блан та'минланган. Агрегат ғилдирак рамасига ўрнатилган ва у дала хирмонида ёки донни тозалаш майдончасида жуда осонлик блан юраолади.

Қозоғистон ремонт корхоналари 15 июльгача ана шундай дон ортиш агрегатидан икки мингтасини чиқарадилар.

ОҒИР САНОАТИМИЗНИНГ ИЛҒОР КИШИЛАРИ

Ўз касбини севган аёл

1941 йил. Фашист босқинчилар Москва остоналарига яқинлашиб қолган пайт. Совет халқи ўз Ватанини душмандан ҳимоя қилиш учун бутун кучини фронтга сафарбар қилди. Аёллар фронт орқасини мустаҳкамлаш ва душман блан бўлган жангда жонбозлик кўрсатаётган ака-укалари ва эрлари учун кўплаб озиқ-овқат маҳсулотлари, қурол-аслаҳа ҳамда ўқ-дори етказиб бериш мақсадида уларнинг ўринларига — улар ишлаган станокларга бориб, завод-фабрикаларда фидокорона меҳнат қилдилар. Эри душмандан она-Ватанни ҳимоя қилишга кетиши блан фронт орқасини мустаҳкамлашда озгина бўлса ҳам ўз ҳиссасини қўшиш мақсадида, унинг ўрнига бориб самарали меҳнат қилиш натижасида илғорлар даражасига кўтарилган аёллардан бири Раҳбаропа Ёқубовадир.

Цех бошлиғи Ямин Ҳакимов ўзи блан бирга кириб келган ёнидаги ҳамроҳига сочларини танғиб, енгларини шимариб зўр ғайрат блан меҳнат қилаётган аёлларни таништирди.

Раҳбаропа заводнинг чўян-қуюв цехини айланар экан, кучли машиналарга ва улар олдидаги ишчиларнинг чаққон ҳаракатига қараб, тўймас эди. Уларнинг кўпчилиги рус ва ўзбек хотин-қизлари.

Тушки овқатдан сўнг цех бошлиғи Ямин Ҳакимов Раҳбаропага иш ўргатабошлади. Тажрибали мастернинг самимий ёрдами шогирдни қувонтирди, унинг ишга бўлган ҳавасини янада оширди. Ҳар ишни тез ўзлаштирадиган бу жувон бир ҳафта ўтар-ўтмас мустақил ишга ўтди. У, дастлабки кунларда смена топшириқларини бажараолмади. Иш оғирлик қилаётгандек туюлди. Машиналарни бошқараолмай, ба'зида тўхтатиб ҳам қўйди. Броқ, бу муваффақиятсизликлар Раҳбаропани умидсизлантирмади, аксинча у, зўр иштиёқ блан тажрибали ишчиларнинг иш методларини ўрганишга киришди. Улар блан тез-тез маслаҳатлашиб турди. Ундаги ғайрат ва меҳнатга бўлган муҳаббатни кўриб, цех ишчилари ўз коллективининг янги а'зосига яқиндан ёрдам берабошлади.

Шу тарзда Раҳбаропа ўз устида кунт блан ишлайбошлади, ўз касбини мукаммал эгаллаб олиш учун астойдил ҳаракат қилди. Бунинг натижасида бирнеча ойдан сўнг смена топшириғини 150 процентдан бажарадиган бўлиб қолди.

...1943 йил сентябрь. Бугун Раҳбаропа негадир хафа кўринар, киприклари нам ва руҳан эзилган эди. Уни бу аҳволда кўрган дугоналари ва цех бошлиғи бунинг сабабини сўрай бошладилар.

— Менинг болаларимни бахтсиз қилган немис босқинчиларига, — деди-ю Раҳбаропа йиғлаб юборди. Опа кўз ёшларини артар экан, совуқ хабар ёзилган хатни Ҳакимовга узатди. Ҳакимов хатни олди-да, воқиага тушунди.

— Хафа бўлманг Раҳбархон, — деди у, — уруш қурбонсиз бўлмайди. Ватанимизни душмандан ҳимоя қилишда биз ҳам фронт орқасида туриб, ўз ҳиссамизни қўшишимиз зарур. Бунинг учун ишлабчиқаришда юқори кўрсаткичларга эришишимиз керак. Ҳаммамизнинг тақдиримиз учун курашаётган азаматлар сиз ва биздан шуни талаб қиладилар.

Раҳбаропанинг бутун хаёлини жанг майдонидаги воқиалар чулғаб олди. Гўё унинг рўпарасида душман тургандай ғазабланиб, ёвга нафрат айтиб, қўлини мушт қилган ҳолда ўз-ўзича гапирабошлади:

— Ёвга шафқат бўлмайди. Биз ёвдан ҳалок бўлганларнинг қасосини оламиз. Мен энди бугундан бошлаб эрим учун ҳам, ўзим учун ҳам ишлаб смена топшириғини икки-уч ҳиссадан ошириб бажараман.

Дарҳақиқат Раҳбаропа ўз аҳдининг устидан чиқди. Завод ишчилари ўртасидаги ўзаро социалистик мусобақада актив иштирок этиши натижасида кўплаб сифатли маҳсулот ишлаб чиқара бошлади. Фронт орқасини мустаҳкамлаш ишида ўз эри ишлаган участкада меҳнат вахтасида туриб, жонбозлик кўрсатди.

Раҳбар опа Ильич номли кон-руда ускуналари ишлабчиқарувчи заводда коллектив ёрдами блан 14 йиллик тажрибага эга бўлган илғор ишчи бўлиб етишди. Ҳозир у, сеялка, культиватор ва бошқа қишлоқ хўжалик машиналарига, водоканаллар ҳамда водопроводларга кўплаб турли деталь ва узеллар тайёрлаб беришда ўзининг муносиб ҳиссасини қўшиб, коллектив ҳурматига сазовор бўлмоқда.

Раҳбаропа ўз смена нормасини ошириб бажариш блан кифояланмайди. У, жамоат ишларида ҳам актив иштирок этмоқда. Завод хотин-қизлари ўртасида турли оммавий-ташкилий ишлар олиб боради. У, хотин-қизлардан кўплаб шогирдлар етиштирди. Уларни илғорлар сафига қўшди. Бу муваффақият ва ютуқлар Раҳбаропани бутун заводга танитди. Корхона ишчилари унинг номи блан фахрланади ва уни «Ўз касбини севган аёл» деб аташади. Шунинг учун ҳам уни партия а'золигига қабул қилишди. Раҳбар Ёқубованинг заводда кўп йил давомида илғорлар сафида келаётганлигини, жамоат ишида актив иштирок этишини назарда тутиб, икки марта район Советига депутат қилиб сайладилар. Бу ҳурмат ва ишончни оқлаш учун у ҳам қўлидан келганча тиришиб ишламоқда.

— Мен, — дейди Раҳбаропа, — бутун дун'ёдаги тинчликсевар халқлар сингари атом урушини очмоқчи бўлган Америка бошлиқ империалистик давлатларнинг мудҳиш планларига қаршиман. Отасиз қолган уч болам ўсиб, эндиликда вояга етмоқда. Мен анашу болаларимнинг ва менинг фарзандларим сингари миллионлаб ёшларнинг отасиз қолишини истамайман. Шунинг учун ҳам тинчликни сақлаш ва мустаҳкамлаш ишига муносиб ҳисса қўшиш мақсадида меҳнат вахтасида туриб, кунлик нормамни уч баробардан бажармоқдаман.

Раҳбаропа ҳарбир сўзини амалий иш блан тасдиқлайдиган аёллардандир. У, иш вақтининг ҳарбир минутидан тўла фойдаланиш, меҳнатни яхши уюштириш натижасида бешйилликнинг ўтган тўрт йилу беш ойи ичида салкам ўн йиллик нормасини бажаришга эришди.

М. ЗИЁМУҲАМЕДОВА.

Янги машина ишлабчиқариш графиги нега бузилмоқда

Республикамиз халқ хўжалигининг асосий тармоғи бўлган пахтачиликни йил сайин ривожлантираборишда машинасозлар ва конструкторлар катта роль ўйнамоқда. Пахтани етиштириш ва уни териб олиш процесслари механизмлар воситаси блан бажарилмоқда. Бу соҳада эски механизмлар такомиллаштирилмоқда ва янгилари блан алмаштирилмоқда. СХС—1,2 маркали бир йўла икки қаторни терадиган горизонталь-шпинделли пахта териш машинаси ҳам ана шундай энг янги машиналар жумласидандир. Бу агрегатнинг иш унумдорлиги ҳозиргача қўлланилиб келаётган пахта териш машиналарига нисбатан икки ҳиссага яқин кўп бўлиши блан бирга, у нам пахталарни ҳам тераверади. Бу машинанинг афзаллиги яна шундаки, етиштирилган ҳосилни тезда олиш ва ерни ўз вақтида келгуси йилга тайёрлаш имкониятини беради.

«Ташсельмаш» заводи коллективига конструкторларимиз томонидан ихтиро' қилинган бу янги агрегатни ишлабчиқаришни ўзлаштириш ва пахта териш мавсуми бошлангунча 400 дона, йил охиригача эса яна 600 дона тайёрлаш вазифаси юклатилган. Шуни алоҳида та'кидлаш керакки, янги машина олдинги машиналарга нисбатан анча мураккаб, «СХМ—48-М» машинасига қараганда «СХС-1,2»нинг детали 4 баробар ортиқ ҳамда бу машинанинг қисмларини тайёрлаш «СХМ—48-М»-нинг қисмларини тайёрлашга нисбатан механика цехлари учун 5 ҳиссадан ортиқ, темирчилик-пресс цехлари учун 3 ҳисса кўп меҳнат талаб қилади.

Ўз-ўзидан ма'лумки, бундай мураккаб, аммо зарур машинани ўзлаштириш учун катта тайёргарлик ишлари олиб бориш, бирқанча ташкилий-техникавий тадбирларни амалга ошириш талаб этилади. Бу тадбирларни завод бошқармаси 1955 йил январидан бошлаб амалга оширабошлади. Айниқса бош технология бўлимининг инженер ва техниклари зўр ғайрат кўрсатабошладилар. Янги машинанинг барча оснасткасини ўз вақтида проектлаш ва цехларга зарур техника ҳужжатларни тайёрлаб бериш учун конструкторлар катта ташаббускорлик кўрсатиб ишламоқдалар. Ҳарбир конструкторнинг меҳнат унумдорлиги ўтган йилнинг шу пайтидагига қараганда икки ҳисса ортди. Машинанинг деталь ва узелларини проектлашда ва уларни тайёрлаш технологиясини ишлаб чиқаришда машинасозлик технологияси илмий-текшириш институти (НИИТМ)нинг бригадаси ва цехлардаги энг яхши мутахассислардан тузилган бригада катта ёрдам қилди. Натижада завод биринчи галдаги оснасткалар тайёрлаш графигини ўз муддатида тўла-тўкис бажарди.

Броқ, заводнинг хўжалик раҳбарлари (директор Оттигашев, бош инженер Винокуров ўртоқлар) коллективнинг жанговар ишчанлик руҳини керакли йўлга солаолмаётирлар. Улар корхонадаги турли техник бўлимларга ва цехларга оператив раҳбарлик қилмаётирлар. Бунинг оқибатида кўпгина участкаларда иш оқсамоқда, жиддий камчиликларга йўл қўйилмоқда.

Завод янги машинанинг тажриба нусхасини апрель ойида тайёрлаб чиқариши керак эди. Бу топшириқни белгиланган муддатда бажарилиши катта практик аҳамиятга эга эди, чунки шундай қилингандагина йил охиригача 1000 дона машина ишлабчиқариш мумкин. Лекин апрель, май ва июнь ойлари ҳам ўтди. Аммо ҳали машинанинг 30 процент қисмигина йиғишга тайёр, холос.

Корхона раҳбарлари графикнинг бузилишига пахтачилик бўйича Давлат махсус конструкторлик бюроси (ГСКБ) айбдор, дейдилар. Ҳақиқатан ҳам Давлат махсус конструкторлик бюроси (бошлиғи Д. Е. Депта) бу масалага ўтакетган даражада мас'улиятсизлик блан қарамоқда. Ахир бу ташкилот «СХС-1,2» машинаси тайёрлаш учун топширган техник ҳужжатларга сўнгги 4 ой мобайнида 1500 дан ортиқ турли тузатишлар киритилиши завод ишига катта зарар келтирмайдими? Бир детальнинг чертёжини завод инженер-техниклари қанча вақт сарф қилиб ўргансалар, шу чертёж бўйича деталь тайёрлашни мастер ва ишчиларга қанча меҳнат сарф қилиб ўргатсалар-да, энди ишни юриштириб юборамиз деб турганларида «у чертёж нотўғри, мана буниси бўйича ишланг» дейилса. Бундай бепарволик, масалага жиддий қарамаслик ишчиларнинг ва инженер-техниклар меҳнатининг бекорга кетишига, давлатнинг кўплаб металл ва бошқа маблағларининг исроф қилинишига олиб келмоқда.

ГСБК коллективи 1954 йилнинг декабридаёқ янги машинанинг ҳамма чертёжларини тайёрлаб бериши лозим эди. Мана 1955 йилнинг ярим йили ҳам ўтиб бораётир, броқ бу мажбурият бажарилгани йўқ. Ҳозир 40 узельнинг чертёжи топширилмаган. Конструкторлик бюроси раҳбарлари бундай сусткашлик ва мас'улиятсизликка тезда барҳам беришлари керак.

Графикнинг бузилишига ГСКБ блан бирга завод раҳбарлари ҳам айбдордир. Улар эса ҳамма айбни ГСКБ га тўнкаш блан ўз камчиликларини яширишга урунадилар. Бундай қилиш корхона ишига фойда эмас, катта зарар келтиради.

Заводда ишни ташкил қилиш ва планлаштириш масалаларида қатор камчилик ва хатоликларга йўл қўйилмоқда. Саноат ходимларининг Бутуниттифоқ кенгашида машинасозлик корхоналарида ишни ташкил қилиш ва планлаштиришни яхшилаш тўғрисида қимматли фикрлар айтилди ва конкрет кўрсатма берилди. Лекин «Ташсельмаш» заводида бу кўрсатмага кам амал қилинмоқда. Худди шунинг учун ҳам янги машина оснасткасини тайёрлашда комплектни тўла ишлаш ва узловой принцип қўпол равишда бузилмоқда. Бу соҳада завод дирекцияси аввалги хатоларини такрорламоқда. Асбобсозлик цехига оснастка тайёрлаш тўғрисидаги заказ план ва тартиб бўйича берилмайди. Бунинг орқасида цехнинг планлаштириш ва тақсимлаш бюросида ҳам иш тартиби бузилаётир.

— Янги машинанинг турли детальлари сериясини ишлабчиқаришга киришганимизга анча бўлди,— дейди 15-нчи механика цехининг бошлиғи Мустақим Юсупов,— лекин бу детальларнинг кўпи механик ишловдан тўла чиқарилмай цех участкаларида ётипти. Масалан 1010 номерли деталь бирнеча операциялардан чиқарилган, броқ уларни пармалаш учун кондуктор деган асбоб йўқлигидан бу детальларни тайёрлаб бўлмаяпти. Бундай кондукторларни асбобсозлик цехи етказиб бермаётир. 6136 номерли детальнинг заготовкасини қуюв цехидан 16 май куни олган эдик, улар ҳозир ҳам цех яшчикларида ҳаракатсиз ётипти, чунки уларни ишлаш учун зенкерлар, чўзиш асбоблари йўқ. Бундай мисолларни кўплаб келтириш мумкин. Раҳбарлар бизнинг нормал ишлашимиз тўғрисида қайғирмаётирлар.

Бошқа пролетларда ҳам шунга ўхшаш камчиликларни кўриш мумкин. 10-нчи пролетда тайёрланган 0001 номерли бирқанча деталь текшириб кўриш учун ўлчагич асбоблар бўлмагани туфайли 45 кун ётди. Механика цехида 356 хил янги детальлар тайёрланиши керак бўлса, ҳозир бундан 24 хили ишлаб чиқарилди, холос, 67 тасини тайёрлашга ҳали киришилгани ҳам йўқ. Қуюв цехида 99 хил детальдан 73 тасини ўзлаштирдилар, 10-нчи цех эса 984 хил детальдан атиги 425 хилини топширди.

Бу ишларнинг ўз вақтида бажарилмаслигига механика ва темирчилик — пресс цехларида ускуналарни янги маҳсулот ишлаб чиқаришга мослаштиришнинг суст олиб борилиши сабаб бўлмоқда. Детальларни поток усулида тайёрлашнинг цехлараро маршрути (тартиби) май ойида ишлаб чиқилган эди. Аммо бу цехларнинг бошлиқлари (Вааде ва Бродский ўртоқлар) ҳамда завод бош механика бўлими (бошлиғи ўртоқ Марков) бу ишни амалга оширишни шу пайтгача чўзиб келмоқдалар.

Асбобсозлик цехи технология контроль бюросининг ёмон ишлаётганлиги ҳам ишга катта зарар келтираётир. Бюро бошлиғи ўртоқ Ременюк заказчи цехларга чала ишланган ва сифатсиз оснасткалар юбораверади.

Завод та'минот бўлими (бошлиғи ўртоқ Матковский) ҳам фаолиятсизлик қилмоқда. Кўпдан бери янги машина учун зарур бўлган 20 хил профилга металл етишмайди. Шунга қарамай ўртоқ Матковский бу металларни етказиб бериш учун жиддий киришмаётир.

Заводда технология процессларини проектлаш ва мукаммал ишлабчиқариш ҳамон оқсамоқда, 232 хил процесс шу пайтгача технологик жиҳатдан асослангани йўқ. Шунингдек, ишлаб чиқилган 105 процесс ҳам қат'ий тасдиқланган эмас. Бундай аҳволда қандай қилиб белгиланган график бажарилиши мумкин? Ҳали асосий ташкилий-техникавий тадбирлар амалга оширилгани йўқ-ку, июнь ойида 20 та, июль ойида 80 та машина ишлабчиқариш тўғрисидаги планни бажариш тўғрисида гап юритиш мумкинми, ахир?

Завод ма'мурияти ва партия ташкилоти ишга тўсқинлик қилаётган бу камчиликларни тезда бартараф қилиш, давлат аҳамиятига эга бўлган янги заказни тезда ўзлаштириш учун ҳамма зарур тадбирларни амалга ошириши лозим. Фидокорона меҳнат қилиб, мўл пахта ҳосили етиштираётган пахтакорлар завод коллективидан шуни талаб қиладилар. Бу камчиликларни тезда бартараф этиш учун техник бўлим бошлиқларининг, цех бошлиқлари ва мастерларнинг, техник ва технологларнинг мас'улиятини ошириш керак. Завод партия ташкилоти барча коммунистларни шу вазифаларни бажаришга сафарбар этса, ҳарбир бўлим, цех, участка ва бригадада, ҳарбир сменада янги заказнинг бажарилиши устидан қат'ий контрольлик ўрнатилса, барча ишчи ва инженер-техникларнинг ташаббускорлигини ошириш тадбирлари кўрилса, шубҳасиз бу вазифа муваффақият блан бажарилади.

Г. ДЕМИДОВ.

«Ташсельмаш» заводи «Ворошиловец» газетасининг редактори.

Америка самолёти блан юз берган можаро муносабати блан ўртоқ В. М. Молотовнинг АҚШ давлат секретари Даллесга

Б А Ё Н О Т И

Ўртоқ В. М. Молотов 25 июньда Сан-Францискода АҚШ Давлат Секретари Даллес жаноблари ҳузурида бўлди ва унга қуйидаги баёнотни қилди:

«Хабардор совет органларининг билдиришига қараганда, шу йил 23 июньда Москва вақти блан 00 соат 57 минутда (Хабаровск вақти блан соат 7 дан 57 минут ўтганида) АҚШ ҳарбий-ҳаво кучларининг белгилари қўйилган «Нептун» типидаги ҳарбий самолёт Беринг бўғози районида, Чаплин буруни (Чукотка) шарқида Совет Иттифоқининг давлат чегарасини бузиб ўтган.

Совет қирувчи самолётлари мазкур самолётнинг СССР чегаралари доирасида эканлигини кўрсатиш ва унга Совет Иттифоқининг ҳаво масофасидан дарҳол чиқиб кетишни таклиф қилиш мақсадида унга яқинлашиб келганида, америка самолёти блан совет самолётлари ўртасида отишма юз берган.

Совет Ҳукумати ўтмишда америка ҳарбий самолётларининг СССР давлат чегараларини кўп марта бузганликлари муносабати блан америка ҳарбий қўмондонлиги кўнгилсиз можароларнинг такрорланишига йўл қўймайдиган тадбирларни кўриши зарур эканлигига АҚШ Ҳукуматининг э'тиборини жалб этган эди. Америка самолётининг совет давлат чегараларини яна бузиб ўтганлиги америка ма'мурларининг ана шундай кўнгилсиз можароларнинг бўлишига йўл қўймаслик учун зарур чоралар кўрмаганлигини исбот қилади.

Сиз, Даллес жаноблари 24 июньда мен блан қилган суҳбатингизда, гарчи самолётлар ғоят тез учаётган ҳозирги вақтда самолётнинг йўлдан чиқиб кетиш эҳтимоли борлигини э'тироф қилган бўлсангиз ҳам, гўё америка самолёти совет территориал сувларини бузиб ўтмади, дедингиз. Бу можаронинг қандай вазиятда юз берганлигини текширган хабардор совет органлари бу можаро Совет Иттифоқининг территориал сувлари устида юз берганлигини тасдиқлайдилар. Совет томонининг хулосалари, бу можаро гўё совет самолётларининг ҳаракатлари натижасида юз берди, деган гапларни тасдиқлайди. Айни вақтда мазкур совет органлари самолётлар қалин булутлар устида кўриш қийин бўлган бир шароитда бир-бирлари блан учрашганликларини ма'лум қилдилар. Бундай шароитда ана шу можаро самолётлар бир-бирлари блан яқинлашган вақтда самолётларнинг учиб турган жойини аниқ билмаслик натижаси бўлиш эҳтимоли йўқ эмас. Шу блан бирга, америка самолётининг Совет Иттифоқининг ҳаво масофаларини бузиб ўтганлиги америка қўмондонлиги ба'зи вакилларининг ҳаракатлари натижасида юз берган бўлиши ҳам эҳтимол. Америка қўмондонлигининг ана шу вакиллари бундай можароларга йўл қўймасликдан манфаатдор бўлмасалар керак. Ана шу ҳар икки ҳолатдан қайси бири бу можарога сабаб бўлишидан қат'и назар, совет қўмондонлиги совет чегараларини қўриқлаган вақтда совет давлат чегарасидан ташқарида ҳарқандай ҳаракатларга йўл қўймаслик тўғрисида қат'ий кўрсатмаларга эгадир. Жумладан, шу йил 23 июньда америка самолёти блан бўлган можаро муносабати блан шундай кўрсатмалар берилган эди. Совет Ҳукумати Қўшма Штатлар Ҳукумати америка ҳарбий самолётларининг совет давлат чегарасини бузиб ўтишларига йўл қўймаслик тўғрисида ўзининг ҳарбий қўмондонлигига қат'ий кўрсатмалар беришини кутади.

Совет Ҳукумати юз берган можаро муносабати блан таассуф билдиради.

Америка ҳарбий самолёти блан бўлган можаро ҳар икки томондан ҳам хатога йўл қўйилишини истисно қилмайдиган бир шароитда юз берганлигини э'тиборга олиб, Совет Ҳукумати Америка томонига етказилган зарарнинг 50 процентини қоплашга тайёр эканлигини билдиради ва бунда зарарнинг қолган 50 проценти Америка томони ҳиссасига тушажагини кўзда тутади».

Сурия парламенти делегациясининг СССРга келишига доир

СССР Олий Совети блан Сурия парламенти Сурия парламенти делегациясининг Совет Иттифоқига келиши масаласи юзасидан бир-бирларига мактуб юборган эдилар. Қуйида ана шу мактубларнинг текстлари э'лон қилинади:

Сурия Республикаси Парламенти Раиси НОЗИМ АЛҚУДСИЙ жанобларига,

Дамашқ, Сурия.

Совет Социалистик Республикалари Иттифоқи Олий Совети парламентлар ўртасида бевосита алоқа ўрнатиш тинчлик иши манфаатларини кўзда тутган халқаро ҳамкорликнинг муҳим воситаси деб ҳисоблаб ҳамда Совет Иттифоқи ва Сурия халқлари ўртасидаги яхши муносабатларни янада ривожлантиришга ёрдам беришни истаб, Сурия Республикаси Парламенти делегациясини Совет Иттифоқига келиб-кетишга таклиф этиш шарафига муяссардир.

Бизнинг таклифимизни қабул қилганлигингиз ҳақида ва Сизнинг делегациянгизнинг СССРга келиши учун мақбул бўлган вақт тўғрисида хабардор қилганлигингиз учун миннатдор бўлур эдик.

СССР Олий Совети Иттифоқ Советининг Раиси
А. ВОЛКОВ.

СССР Олий Совети Миллатлар Советининг Раиси
В. ЛАЦИС.

СССР Олий Совети Иттифоқ Советининг Раиси А. ВОЛКОВГА

МОСКВА

Ҳамма парламентлар ўртасида тинчлик манфаатларини кўзда тутган халқаро ҳамкорлик воситаси сифатида бевосита муносабатлар ўрнатиш муҳимлигини э'тиборга олиб, мен Сизга шуни билдириш шарафига муяссарманки, Сурия парламенти Совет Социалистик Республикалари Иттифоқи Олий Советининг таклифини, я'ни Совет Иттифоқига келиб-кетиш ҳақидаги таклифини миннатдорчилик блан қабул қилади.

Сурия парламентининг делегацияси парламентнинг тахминан ўнолти а'зосидан иборат бўлади ва 1955 йил 10 июльда Дамашқдан жўнаб кетишни мўлжаллайди. Агар Сиз масаланинг бошқа ҳамма тафсилотларини шу жойда ҳал этиш учун Дамашқдаги дипломатик ваколатхонангизга кўрсатма берсангиз, Сиздан миннатдор бўлур эдик.

НОЗИМ АЛҚУДСИЙ.
Сурия депутатлар Палатасининг Раиси.

СССР Олий Совети Миллатлар Советининг Раиси В. ЛАЦИСГА

МОСКВА

Ҳамма парламентлар ўртасида тинчлик манфаатларини кўзда тутган халқаро ҳамкорлик воситаси сифатида бевосита муносабатлар ўрнатиш муҳимлигини э'тиборга олиб, мен Сизга шуни билдириш шарафига муяссарманки, Сурия парламенти Совет Социалистик Республикалари Иттифоқи Олий Советининг таклифини, я'ни Совет Иттифоқига келиб-кетиш ҳақидаги таклифини миннатдорчилик блан қабул қилади.

Сурия парламентининг делегацияси парламентнинг тахминан ўнолти а'зосидан иборат бўлади ва 1955 йил 10 июльда Дамашқдан жўнаб кетишни мўлжаллайди. Агар Сиз масаланинг бошқа ҳамма тафсилотларини шу жойда ҳал этиш учун Дамашқдаги дипломатик ваколатхонангизга кўрсатма берсангиз, Сиздан миннатдор бўлур эдик.

НОЗИМ АЛҚУДСИЙ.
Сурия депутатлар Палатасининг Раиси.

Босилмаган хабарлар изидан

Ховос район Маданият уйи кейинги ойларда ўз фаолиятини бўшаштириб юборди. Райондаги кутубхоналар ва ҳаваскорлар тўгаракларн Маданият уйидан ҳечқандай кўрсатма ёки ёрдам олмай қўйди. Бу аҳволни билган район маданият бўлимининг мудири ўртоқ Голованов амалий иш ўрнига сводка тўплаш блан банд бўлди. Редакцияга келган бир хатда Ховос районида маданий-оқартув ишларининг ёмонлиги, колхозларда дала ишлари қизиган ҳозирги пайтда лекциялар уюштирилмаслиги ва бошқа камчиликлар кўрсатилган эди. Редакция фактни аниқлаш ва чора кўриш учун хатни Область маданият бошқармасига юборган эди.

Тошкент область ижроия комитети Маданият Бошқармаси бошлиғининг ўринбосари ўртоқ Каменецкийнинг редакцияга хабар қилишича, текширишда хатда келтирилган фактлар исботланган. Ховос район маданият бўлимига амалий ёрдам бериш ва клублар ишини жонлантириш учун Область Маданият уйининг директори ўртоқ Усмонов командировка қилинган. Карл Маркс номли, Ленин номли ва «XIX партс'езд» колхозларидаги клублар ремонт қилинган ҳамда клуб мудирлари тайинланган. Область Маданият Бошқармаси Ховос районида маданий-оқартув ишларини тубдан яхшилаш учун бошқа бирқанча тадбирлар белгилаган.

Дўстларимизнинг ҳикоялари

Ўзбекистон ССР Давлат нашриёти Хитой ва халқ демократияси мамлакатлари ёзувчиларининг асарларини ўзбек тилида босиб чиқарди. Биз қуйида Хитой, чех, болгар ёзувчиларининг ҳикоя тўпламлари ҳақида китобхонларнинг мулоҳазаларини босаётирмиз.

Хитой адабиётидан намуналар

«Хитой ҳикоялари» (Ўздавнашр, 1954 йил, таржимон **К. Пўлатов**, редактор **Р. Комилов**) китоби Халқ Хитойи адабиётининг асосчиси, улуғ классик ёзувчи Лу Синьнинг «А—Кьюнинг асл тарихи» повести блан бошланади. Асардаги воқиалар 1911 йилда бўлган Хитой буржуа-демократик революцияси фонида, асарнинг қаҳрамони А—Кью ҳаётини тасвирлаш орқали очиб берилади. Повестьда мавжуд эксплуатация тузуми томонидан хўрланган бечора деҳқон — А —Кьюнинг машаққатли ҳаёти ва фожиали ўлими ҳақида ҳикоя қилинади.

А—Кьюнинг на исми, на туғилган жойининг номи бор. Буни бошқалар уёқда турсин, ҳатто ўзи ҳам билмайди. Унинг оиласи, бола-чақаси ҳам йўқ. Чунки у ўзини ҳам зўрға боқарди. У барча оғир юмушларни бажарар, шунда ҳам доим ярим оч ҳолда яшарди. А—Кью очликдан ўз қишлоғини ташлаб, шаҳарга кетади. Броқ, ярим йил ўтар-ўтмас яна қайтиб келади. Чунки шаҳар ҳам очлик ва қашшоқликда қишлоқдан қолишмас эди.

Революциянинг яқинлашиб келаётганлиги, революционерларнинг эса, шаҳарга кириб келаётганлиги ҳақидаги хабар Вэйгжуон қишлоғига ҳам келиб етади. А—Кью революционерларга қўшилмоқчи бўлади, аммо бунга эришаолмайди, чунки А—Кьюнинг айтишича, «Сохта ажнабий шайтон» революцияга қўшилиш учун унга рухсат бермайди.

Бирвақт қишлоқдаги бойлардан бири Чжаонинг уйини ўғрилар талаб кетди. Маҳаллий амалдорлар А—Кьюни ўғриликда айблайдилар. У ноҳақ қамалади ва қатл қилинади.

А—Кью — қашшоқ, нодон хитой деҳқонларининг типик образи. У мавжуд тузумга қарши курашиш йўлини билмайди. А—Кью «бу дун'ёда одамни ба'зан қаергадир итариб киргизишлари, ва аллақаерлардан итариб чиқаришлари кераклигини табиий ҳол деб ҳисобларди». А—Кью умрининг охиридагина социал тузумнинг адолатсизлиги, ярамаслигини тушунади ва революциянинг ғалаба қозонишига ишонади! Авторнинг А—Кью орқали билдирган бу орзуси рўёбга чиқди. Хитой халқи феодализм тузумини ағдариб ташлаб, бахтиёр ҳаёт эгаси бўлди, эндиликда эса муваффақият блан социализм қурмоқда.

Лу Синьнинг ёшлиги жуда оғир, машаққатли бўлган. Улуғ ёзувчи ба'зи асарларида ўзи сингари қийинчиликда яшаган хитой ёшларининг оғир аҳволини тасвирлаган. Бундай асарларнинг персонажларидан бири Лу Синьнинг ўзидир. 1919 йилда ёзилган «Кун И-цзи» ҳикояси шундай асарлар қаторига киради.

Лу Синь ўн икки ёшида Лучжень деган жойдаги қовоқхонада даст'ёр бўлиб ишлаган. Қовоқхонага келувчилар орасида Кун И-цзи исмли йигит бўлиб, у жуда оғир ҳаёт кечирар эди. Ҳатто у қовоқхона эгасидан ўн тўққиз чақа қарздор эди. Бошқалар эса ундан кулар, уни мазах қилар эдилар. Кун И-цзи кунларнинг бирида қаттиқ шикастланади ва ўлади. Ёзувчи бу ҳикоясида оддий кишиларнинг тақдири феодализм тузуми даврида нақадар аянчли эканлигини кўрсатган.

«Эртага», «Кичкина воқиа», «Қовоқхонада» каби ҳикояларда ҳам Лу Синь ўзининг кўрган ва билганларини, меҳнаткаш халқнинг оғир ҳаётини тасвирлаган.

Китобда талантли ёзувчи Чжао Шу—Лининг «Ли Ю-цай қўшиқлари» номли повести босилган. 1943 йилда ёзилган бу повестьда хитой деҳқонларининг мустаҳкам куч бўлиб қолганлиги ҳақида ҳикоя қилинади. Повестьнинг марказий образи ҳозиржавоб қўшиқчи Ли Ю-цайдир. У ўзининг «силлиқ, равон ва енгил» қўшиқлари блан маҳаллий помешчикларнинг очкўзлиги ва найрангларини, оқсоқолнинг разиллигини фош қилади, ҳамқишлоқларини гоминданчи тўдаларга қарши курашга отлантиради.

Ўзбекистон ССР Давлат нашриёти «Хитой ҳикоялари»ни нашр этиб, яхши иш қилган. Броқ, ўрни келганда шуни айтиш керакки, нашриёт ҳали бой хитой адабиёти ва сан'атининг ажойиб намуналарини таржима қилиб, босиб чиқаришда ўзбек китобхонларидан қарздор эканлигини унутмаслиги лозим.

М. ЖАЛОЛОВ.

«Болгар ҳикоялари»

Ўзбекистон ССР Давлат нашриёти томонидан ўзбек тилида нашр этилган «Болгар ҳикоялари» тўпламидаги ҳикояларда болгар халқининг оғир ўтмиши, ҳозирги бахтли ҳаёти тасвирланган. Тўплам Ангел Каралийчевнинг «Халқ ҳимоячиси» ҳикояси блан бошланади. Ҳикояда 1917 йил ноябрь ойларида инглиз-француз босқинчиларига қарши қонли кураш олиб борган болгар солдатларининг таҳқирланган ҳаёти, командирларнинг уларга нисбатан қўпол муносабатлари ифода қилинади. Шунингдек, озодлик, ҳақиқат йўлида қўрқмай курашган халқ ҳимоячиси Дмитриевнинг революцион фаолиятининг дастлабки йиллари тасвирланган.

Здравко Сребров ўзининг «Гўдак» ҳикоясида оддий болгар солдатининг гуманистик хислатларини талқин қилади.

Дмитриев мукофоти лауреати Г. Караславовнинг тўпламдаги «Тинчлик учун имзолар» ҳикояси осойишта ҳаёт учун кураш темасига бағишланган. Бу ҳикояда коллектив артель хўжаликларига уюшган болгар деҳқонларининг қувноқ ҳаёти Костя бобо ва унинг невералари турмуши мисолида берилади.

Г. Караславовнинг «Байроқ» ҳикояси ҳам актуал темада ёзилганлиги блан ўқувчининг диққатини ўзига жалб қилади. Ҳикоядаги Игнат Спасов образи қишлоқда эндигина шаклланиб келаётган коммунистнинг образидир. Бу образ орқали автор болгар қишлоқларида Болгария демократик республикаси тузилганига қадар рўй берган революцион ҳаракатларни кўрсатиб беришга интилган. Ёзувчининг «Казак» ҳикояси ҳам ана шу темада ёзилган.

Ма'лумки, Гитлер Германияси тор-мор қилингач, Совет Армияси болгар халқига ҳам ўзининг халоскорлик қўлини чўзди, уларни фашистлар қуллигидан озод қилди. Стоян Доскаловнинг «Халоскорлар» ҳикояси ана шу муҳим темага бағишланган. Унинг «Увотсиз» ҳикоясида эса, коллектив хўжаликнинг афзаллигига ҳали тушуниб етмаган деҳқоннинг руҳий кечинмалари акс эттирилади.

Ҳикояларни русчадан ўзбек тилига таржима қилган А. Алиев, С. Юнусов, Р. Комилов сингари ёш таржимонлар асосан ҳарбир ёзувчининг ўзига хос услуби, тилини сақлаб қолишга ҳаракат қилганлар. Лекин таржимада ба'зи камчиликлар ҳам бор. Бу камчиликлар таржимонларнинг оригиналларга айрим жойларда э'тиборсиз қараганликлари натижасидир. «Гўдак», «Халқ ҳимоячиси» ҳикояларининг таржимасида айрим иборалар оригиналга яқинлаштириб баён қилинмаган. Масалан, «Горло солдата сжимали спазмь («Гудак»), «Какой-то комок подкотился к горлу и застрял там» («Халқ ҳимоячиси»). Бу ибораларни таржимонлар (А. Алиев , С. Юнусов) худди бир-бирлари блан маслаҳатлашгандек «Солдатнинг томоғига бир нарса келиб тиқилгандек бўлди» деб таржима қилганлар. Натижада ёзувчиларнинг стили шу ўринда бузилган. «Халқ ҳимоячиси» номли ҳикоянинг оригиналида «... четами Ботева и Левского» (178 бет) деган ибора»... эр-хотин Ботева блан Левскийлар борган йўл» деб нотўғри таржима қилинган. Таржимон А. Алиев машҳур шоир ва революцион-демократ Христо Ботев блан Левскийларнинг номини бузиб таржима қилган. «Байроқ» ҳикоясининг таржимасида ҳам «отбив трудовую повинность» (212 бет) деган иборани «меҳнат мажбуриятини адо этиб» деб, тескари ма'нога айлантирган. Бу ибора аслда «мажбурий меҳнатни адо этиб» бўлиши керак эди. Бундай камчиликлар таржиманинг 42, 45, 49, 50 бетларида ҳам учрайди. Таржима редактори С. Худойберганов бу камчиликларни негадир пайқамай қолган.

Юқорида кўрсатилган камчиликларнинг мавжуд бўлишига қарамай, «Болгар ҳикоялари» ўзбек китобхонларига яхши совғадир.

Н. РИХСИЕВ.
У. УМАРБЕКОВ.

Ҳаёт лавҳалари

«Чех ҳикоялари» тўплами чехословак халқининг асл фарзанди, иродали коммунист-ватанпарвар Юлиус Фучикнинг «Қатл олдидаги сўз» асари блан бошланади. Қаҳрамонлик мадҳияси бўлган бу асар 1943 йилнинг баҳорида Прагадаги Панкрац гестапо тюрьмасида ёзилади.

Ю. Фучик ва унинг коммунист дўстлари халқ душмани Сланский шайкасининг а'зоси Б. Райцининг хоинлиги туфайли 1942 йил апрель ойида қамоққа олинадилар. Фучик зимистон тюрьмада ҳам умидсизликка тушмайди: коммунизм ва озодлик учун, сиёсий тенглик ва тинчлик учун курашишни давом эттиради. Ҳаётнинг мазмунини курашдан иборат деб билган Фучик гестапо тюрьмаси эшиги орқасида ўлим шарпаси изғиб юрган бир пайтда мустаҳкам иродали, ватанпарвар одамларни шарафлаб, қўрқоқлар ва сотқинларни ла'натлаб, «Қатл олдидаги сўз» номли курашга да'ват этувчи асарини ёзади.

Бу асарда Фучик ўзининг фашистлар қўлига тушиши, уларга таслим бўлмай мардларча курашгани, айрим шахсларнинг фашизм сиқувига бардош беролмай сотқинлик қилганини ҳикоя қилади. Асарни ўқиган ҳарбир китобхон кўзи ўнгида букилмас иродали ва халқ манфаати йўлида жонини фидо қилувчи коммунист образи гавдаланади. У ҳардоим ҳечқандай куч блан енгиб бўлмайдиган миллион-миллион халқ блан ўзининг бирга эканлигини сезиб туради. Бу сезги унга куч-қудрат, илҳом ва ирода бағишлайди. Асарнинг ҳарбир сатри тинчлик учун кураш, порлоқ келажак — Коммунистик жамият ғалабасига зўр ишонч, инсониятнинг ёвуз душмани фашизмга нисбатан ғазаб, нафрат туйғулари блан суғорилгандир.

«Қатл олдидаги сўз» асари ўзининг композицион тузилиши, жонли публицистик тили, ўткир сатираси, образларга берилган характеристиканинг қисқа аммо тўлақонлилиги ва ўқувчига ма'навий та'сир қилиш кучининг юксаклиги блан бадиий ва ғоявий жиҳатдан ниҳоятда ўткир асардир. Бу асардан Ю. Фучикнинг ўткир сиёсий публицист ва ҳозиржавоб журналист эканлиги яққол кўриниб туради.

Ҳозирги пайтда дун'ёдаги миллионлаб соф виждонли кишилар Америка-Англия атомбозларига қарши, узоқ давом этадиган тинчлик учун курашмоқдалар. Уларнинг монолит сафи орасидан барҳаёт Ю. Фучикнинг «Одамлар мен сизларни севар эдим! Хуш'ёр бўлинглар!» деган оташин сўзлари жаранглаб эшитилмоқда.

Ёзувчи Иржи Марекнинг тўпламга киритилган «Президент ва шахтёр» ҳикояси халоскор Совет Армиясининг биродарларча ёрдами туфайли фашизм асоратидан озод бўлиб, тараққиётнинг социалистик йўлига ўтиб олган чехословак халқининг эркин меҳнати, қувончи; президент Климент Готвальднинг меҳнаткаш халқнинг чин дўсти ва ғамхўри эканлиги бадиий бўёқларда тасвирланади. Автор бригада бошлиғи илғор шахтёрнинг президент ҳузурига бориши, унга бир шахтада ишлаётган ҳамкасбларининг президентга бориб айтиш учун ўз турмушлари, ишлари тўғрисида айтган гаплари орқали эксплуатациядан қутилган ишчилар синфи ҳаётининг кундан-кунга фаровон бўлиб бораётганини, эркин, озод меҳнатнинг, ишлабчиқариш воситаларига хўжайин бўлиб олган меҳнаткашларнинг нималарга қодир эканлигини ҳикоя қилади. Баланд бўйли, қорачадан келган шахтёр Гальтера президент Климент Готвальд ҳузурига кетаётган дўстига барча ишчиларнинг юрак сўзларини ифодалаб: «Унга бизнинг ишларимиз жойидалигини айт, бирор нарса бўлгудай бўлса, бемалол бизга орқа қилавериши мумкин» дейди.

Тўпламга киритилган «Бошни баланд тут», «Тилсиз баррикада», «Ҳаётдан келтирилган мисоллар», «Тинчлик конференцияси» каби ҳикоялар ҳам ҳаётий лавҳалардан олиб ёзилган бўлиб, китобхон уларни ўқигач, қардош чехословакия халқи ҳаётига оид анчагина нарсаларни билиб олиши мумкин.

Тўпламга киритилган асарларни ўзбек тилига таржима қилишда марҳум Мажид Файзий, ёш таржимонлар Воҳид Абдуллаев, Тоҳир Пидаевлар чех ёзувчиларининг асарларидаги фикр, идеяни ўзбек китобхонига тўла етказиш, ёзувчининг ўзига хос тили, стили, бадиий приёмини сақлаб қолишда бирмунча ижобий натижаларга эришганлар.

Т. НАЖМИДДИНОВ.

Барча майдондаги ғўзаларни бирхилда, нормал ривожланиши учун дала ишларини сифатли ўтказайлик!

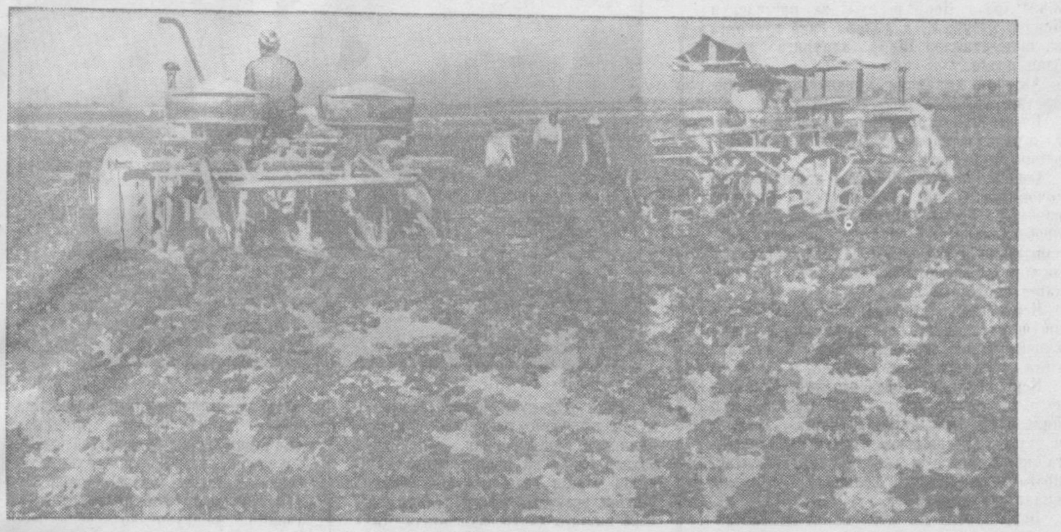

Оққўрғон районидаги Жданов номли колхознинг барча участкаларига чигит янги, прогрессив усулда торқаторлаб экилди, қатор оралари механизм блан ишланмоқда. Суратда: ғўзалар узунасига ва кўндалангига культивация қилинаётир.

Қ. Розиқов фотоси. (ЎзТАГ фотохроникаси).

„Боёвут" совхозларида ғўза парвариши сур'ати кучайтирилсин

«Боёвут» пахтачилик совхозлари фақат Боёвут районидагина эмас, балки республикамиз совхозлари системасида ҳам анчагина салмоққа эга. Айниқса, 1 ва 2-нчи «Боёвут» совхозлари катта майдонларга чигит экадилар. Улар бу йил янада кўпроқ майдонга чигит экдилар ва планга мувофиқ ҳар гектар ер ҳосилини анча оширишлари керак. Демак, мўл ҳосил етиштириб, давлат пахта тайёрлаш планини муваффақиятли бажариш учун совхозлар коллективи олдида катта вазифалар турибди.

«Боёвут» совхозлари бу йил, ҳатто кўклам об-ҳавоси ноқулай бўлган шароитда ҳам чигитни ўтган йилга қараганда анча барвақт ва қулай муддатларда экиб олдилар.

Броқ, бу совхозларда техника ва одам кучининг етарли бўлишига қарамай ғўзага энг яхши шароит туғдириш фактори бўлган қатор ораларини ишлаш ва бошқа парваришлар анча кечикмоқда. Дала ишлари кўпинча белгиланган агротехника муддатларида бажарилмаётир. Бунинг устига қилинаётган ишларнинг сифати ғоят паст. Натижада ғўзанинг ўсиб, ривожланиши учун нормал шароит яратилмаётир. Шунинг учун экиннинг ҳолати, айниқса 3-нчи «Боёвут» совхозида (директори Холиқулов, бош агрономи Кочетков ўртоқлар) ғоят ёмон. Масалан, 20 июньгача ҳамма далаларда ғўза ёппасига шоналаши керак бўлгани ҳолда, бу совхозда 300 гектардан кўпроқ ердаги ғўзанинг чинбарги 2—4 дан, 400 гектар ердаги ғўзанинг эса 4—6 дан, 260 гектар ерда эса 6 — 8 дан ошмаган эди. 3820 гектар ердаги ғўзадан 900 гектарини ўт босиб ётибди. Айниқса, 150 гектар ердаги ғўзани ўт ўраб ўсишдан қолдирмоқда. Броқ совхоз раҳбарлари ғўза парваришини кучайтириш, унинг ривожланишини тезлатиш чораларини кўрмаётирлар. Аксинча, 400 гектар ерда ҳалигача иккинчи культивация ўтказилмаган, 500 гектар ерда суғориш эгатлари очилмаган. Биринчи чопиқ ўтган йилгидан анча кечикиб қолган, иккинчи чопиқ эса, фақат 50 процент майдонда ўтказилган.

Совхозда нима учун ғўза парвариши кечиктирилаётир, деб сўрасангиз Холиқулов, Кочетков ўртоқлар аниқ жавоб бераолмайдилар, улар кўпроқ умумий мулоҲазаларнигина айтадилар. Аслида эса, совхозда дала ишлари тўғри уюштирилмаган, техникадан тўла фойдаланилмаётир. Масалан, кейинги беш кунликда 82 чопиқ агрегатидан фақат 41 таси ишлатилган. Умуман олганда турли майда-чуйда сабаблар блан июнь ойида ғўза парваришига ажратилган барча агрегатнинг 47,6 проценти ишлаган, холос.

Агрегатларнинг иш унуми паст. Кунлик норма 8 — 10 гектар бўлгани ҳолда универсаллар иш унуми ўрта ҳисобда 6—7 гектардан ошмаётир. Броқ совхозлаги бундай аҳвол блан ҳечким қизиқмайди.

Далада меҳнат ҳам тўғри ташкил этилмаган, ишда унум ва тартиб йўқ, айрим ишчилар кунлик нормани бажармайди, прогул қилувчилар ҳам бор. Масалан, яқинда совхознинг ўртоқ Раҳматуллаев бошлиқ 6-нчи бўлимининг 8 бригадасида наряд бўйича ишга чиқиши керак бўлган 198 кишидан 23 киши ҳархил сабаблар блан далага чиқмаган.

Ўртоқ Эргашев бошлиқ 3-нчи бўлимнинг 9 та бригадасида ишлаши керак бўлган 252 киши ўрнига кунига ўртача 223 киши далага чиқаётир. Ҳатто бригада бошлиқлари ҳам кўпинча далада кўринмайдилар. Броқ на бўлим бошлиқлари ва на совхоз раҳбарлари меҳнат интизомини мустаҳкамлаш тўғрисида ташвишланаётирлар.

Айрим ҳолларда ишнинг сифати ҳам паст, бу соҳада контрольлик, трактор ва кетмончилар иши устидан агрономия раҳбарлиги йўқ. Масалан, 6-нчи бўлимнинг ўртоқ Тожибоев бошлиқ бригадасида 5 гектар ердаги ғўза қатор ораларини ишлашда культиватор иш органлари 36 — 40 ўрнига 18 — 20 сантиметр кенгликда ва 8 — 10 ўрнига 15 — 18 сантиметр чуқурликкача юмшатиш мўлжаллаб ўрнатилган.

Шу бўлимнинг Боймирзаев, Тожибоев ўртоқлар бошлиқ бригадаларида сувчилардан Деҳқонбоев, Сарибоев ва Латипов ўртоқлар ўз вазифаларига совуққонлик блан қараганликлари учун 50, 57-нчи участкаларда далани сув босиб кетган. Иккинчи бўлимдаги ўртоқ Дониёров бошлиқ бригадада ҳам шундай аҳвол юз берган.

Совхознинг агрономия ходимлари дала ишларига яхши раҳбарлик қилмаётирлар, ишнинг сифати тўғрисида бош қотирмайдилар. Шунинг учун ҳарқадамда агротехника қоидалари қўпол равишда бузилмоқда, ғўза яхши ривожланмаётир.

Хўш, 2-нчи «Боёвут» совхозида ғўзалар қандай парвариш қилинаётир? Бу совхозда ҳам иш қониқарли эмас. 300 гектардан кўпроқ ердаги ғўзани ўт босиб ётибди. Айрим жойларда бегона ўтлар шунча кўпки, ҳатто ғўзалар кўринмай қолган. Ўртоқ Каттахўжаев бошлиқ 4-нчи бўлимда 104 гектар ерда машина блан ягана қилинган ғўза туплари ростланиб, букетланмаган. Аҳволнинг шундай бўлишига қарамай трактор парки жуда ёмон ишламоқда. Ҳамма бўлимларда ҳам турли сабаблар блан 17 — 26 процент трактор парки ишлатилмаётир. Меҳнат кун тартиби аниқ эмас, иш ҳамма ерда бир вақтда бошланмайди. Кўпинча норма бажарилмайди, меҳнат интизоми бўшашиб кетган, ишнинг сифати паст. Броқ, совхоз директори Гусаров, бош агроном Евсеев ўртоқлар тегишли чораларни кўрмаётирлар. Далада агрономик раҳбарлик йўлга қўйилмаган. Шунинг учун агротехника қоидалари бузилаётир. Учинчи бўлимнинг 2-нчи бригадасига қарашли 19-нчи картада 19 гектар ердаги ғўза қуллатиб суғорилган.

Биз ғўза парваришида хато ва камчиликларга, шунингдек агротехника қоидаларининг бузилишига йўл қўйиш ҳолларини 1-нчи «Боёвут» совхозида (директори ўртоқ Нуритдинов) ҳам кўрамиз. Биз ўртоқ Нуритдинов блан суҳбатлашганимизда унинг дала ишларидан хабарсиз эканлиги ма'лум бўлди. Демак, дала ишларини шу хилда ачинарли ҳолга тушиб қолиши тасодифий ҳол эмас. Совхозларда ишчи ва механизаторлар ўртасида оммавий тушунтириш ишлари кучайтирилмаган. Социалистик мусобақани намунали йўлга қўйиш совхозлар коллективи олдида турган вазифаларни бажаришда асосий ишдир. Гарчи социалистик мусобақа шартномалари тузилган бўлса ҳам олинган мажбуриятларнинг бажарилишини ҳечким текширмайди. Ишчиларга маданий-маиший хизмат кўрсатиш ҳам яхши йўлга қўйилмаган.

«Боёвут» совхозларида ғўза парваришини уюштиришда кескин бурилиш ясалиши керак. Совхоз раҳбарлари ўз олдиларида турган вазифани тўғри хис этишлари, ғўза парваришидаги қолоқликни тугатиш тадбирларини кўришлари лозим. Ўзбекистон ССР Совхозлар министрлиги ҳам ўз системасидаги етакчи совхозлар иши блан жиддий шуғулланмоғи лозим.

К. КИРИЛЮК.

Трактор бригадалари ўз планларини нега бажармаётирлар

Юқоричирчиқ районидаги 2-нчи МТС раҳбарлари (директори Моргунов, партия ташкилоти секретари Ме Сан Ген ўртоқлар) пахта, каноп ва жут экинлари парваришини кенг авж олдириб юборилиши лозим бўлган ҳозирги ғанимат кунлардан тўла ва унумли фойдаланаолмаётирлар. Колхозларда хизмат қилаётган механизаторлар ўртасида меҳнат интизоми бўшашиб кетган. Меҳнат унумини оширишнинг бирдан-бир гарови бўлган социалистик мусобақа ишларига панжа орасидан қаралмоқда. МТС раҳбарлари колхозларда камданкам бўладилар. Улар механизаторлар иши устидан контрольлик қилиш, талабчанликни кучайтириш, юз бераётган хато ва камчиликларни бартараф этиб, экинлар парваришини кучайтириб юбориш ўрнига идорадан туриб буйруқбозлик қилишга, сводка тўплашга одатланиб қолганлар.

Райондаги «Коммунизм» колхозида МТСнинг 6-нчи ва 14-нчи трактор бригадасининг механизаторлари хизмат қилади. Бу бригадалар колхознинг МТС блан тузган шартномасига мувофиқ мавсумда 5700 гектар каноп ва жут экинларига ишлов бериши керак. Броқ раҳбарликдан четда қолган бу бригадаларда (бригада механиклари Б. Маринов, Тен Антон ўртоқлар) шартномада кўрсатилган ишларнинг бажарилиши мутлақо талабга жавоб бермайди. Ўртоқ Б. Маринов бригадаси шу кунгача пландаги 3000 ўрнига фақат 380 гектар ердаги экинларни культивация қилди. Ўртоқ Тен Антон бригадаси эса, қатор оралари ишланиши лозим бўлган 2700 гектар ердаги экинларнинг 870 гектаринигина парваришдан чиқарди. Бу бригаданинг универсалчиларидан Р. Алиқулов, К. Фахриддинов, Г. Пирматов ўртоқларнинг ҳарбири мавсумда 1000 гектардан ердаги экинни парвариш қилиш мажбуриятини олган эдилар. Афсуски, улар ўз универсалларидан унумли фойдаланмаётирлар, «у йўқ, бу йўқ» деган баҳоналар блан кўп вақтларини бекорга ўтказаётирлар. Шунингдек, раҳбарлар назорат қилмаётганлари учун улар ўйин-кулгига берилиб кетганлар.

Универсалчи М. Тожихонов шу кунгача бирор гектар ерни ҳам ишлагани йўқ. Чунки, унинг тракторига МТС раҳбарларининг айби блан культиватор берилмади. 14-нчи трактор бригадаси механизаторлари орасида кундалик нормани бажармаётган, культиватор йўқлиги сабабли, тракторни бир четга суриб чиқариб қўйган кўплаб кишиларни учратиш мумкин.

Шу кунгача 600 ўрнига 140 гектар экинни парвариш қилган А. Бўрибоев, 600 ўрнига фақат 60 гектар ерда иш бажарган С. Умаров ўртоқлар шулар жумласидандир.

Бригадада берилган планнинг бажарилмаслигига МТСнинг бош инженери ўртоқ Ким Пен Хи жавобгардир. Чунки, у, бу йил тракторларнинг сифатли ремонт қилинишини та'минлайолмади. Тракторларни культиватор ва бошқа запас қисмлар блан та'минлаш ишларига ўтакетган даражада совуққонлик блан қаради.

МТС раҳбарлари кадрларни тарбиялаш масаласига ҳам кам э'тибор бераётирлар. 1954—1955 йил орасида 6-нчи трактор бригадаси бошлиғи 5 марта ўзгартирилди. Бу ҳодиса бригаданинг иш унуми ва сифатига салбий та'сир кўрсатди. Ҳозирги бригада бошлиғи Б. Маринов, унинг ўринбосари Асдорезов ўртоқлар ўзлари хизмат қилаётган колхоздан 10 километр узоқликда, МТСнинг ёнгинаесида яшайдилар, колхозга ҳаркуни қатнаб ишлайдилар. Натижада иш эрталаб жуда кеч бошланади, кечқурун эса вақтлик тамом бўлади. МТС раҳбарлари бундай воқиани яхши билсалар ҳам ўзларини билмасликка соладилар. Механизаторларга қулай шароит яратиб бериш кераклиги ҳақида ўйламайдилар. Шунинг натижасида «Коммунизм» колхозининг кўпчилик майдонлардаги каноп ва жут ўсимликлари ғумай ва бегона ўтлар орасида қовжираб ётипти.

«Коммунизм» колхози райондаги камқувватли колхозлардан бири ҳисобланади. Шунинг учун ҳам МТС раҳбарлари буни алоҳида ҳисобга олишлари, механизаторларнинг унумли ишлашини та'минлаб, колхозчиларга яқиндан ёрдам беришлари керак.

К. АЗИМБОЕВ,
Юқоричирчиқ район партия комитетининг инструктори.

Ғўзалар яхши парвариш қилинмоқда

Мирзачўл районидаги «Қизил Юлдуз» колхозининг а'золари механизаторлар блан ҳамкорликда ишлаб, бирнеча йиллан бери пахта тайёрлаш давлат планини биринчилар қаторида бажариб келадилар. Колхозда бу йил ҳам мўл ҳосил учун кураш намунали уюштирилди.

Колхознинг Қорабош Қорабеков бошлиқ бригада а'золари ва шу бригадада хизмат қилаётган механизаторлар ўзаро социалистик мусобақа асосида ишлаб, юқори кўрсаткичларга эришаётирлар.

— Июнь, июль ойлари — дейди бригада бошлиғи ўртоқ Қорабеков, — мўл ҳосил учун курашнинг энг асосий даври ҳисобланади. Биз ана шу давр ичида астойдил меҳнат қилиб, ғўзаларимизни мўлжалдаги ҳосилга киритиб оламиз.

Кўп ерлардаги ғўзаларнинг шоналари қинига тиқилиб гуллаш арафасида турипти. Бригаданинг Ҳазрат Жўраев бошлиқ звеносида эса, 12 гектар ердаги ғўза гуллайбошлади.

Бригада а'золари бу ютуқларга механизаторлар блан мустаҳкам алоқа боғлаб иш олиб боришлари орқали эришдилар. Ҳозир барча майдонлардаги ғўзалар 3 марта комплекс ишловдан чиқарилди ва 2 марта озиқлантирилди. Тажрибали сувчилардан Ғ. Очилов, Қорабоев, Х. Жўраев ва А. Халилов ўртоқлар томонидан озиқлантирилган ғўзалар қондириб суғорилмоқда. Улар смена нормаларини ортиғи блан бажараётирлар.

Бригадада хизмат қилаётган механизатор Қулбеков узунасига 3 марта, механизатор Беркиш Эгамбердиев кўндалангига 3 марта культивация ўтказиб, колхозчиларнинг қўл меҳнатларини 2,5—3 марта камайтирдилар. Улар шу кунгача ўз устларига олган социалистик мажбуриятларини 50 процентдан ортиқроғини бажариб қўйдилар. Шунингдек, Буражжаб Очилова, Ҳалима Нуртоева, Туйма Халилова, Тўлим Абдуллаева ва Қаршибой Мамиров каби бригаданинг ишчан а'золари ҳаркуни 0,3—0,4 гектар ердаги ғўзани кетмон чопиғидан чиқариб 2,5—3 норма бажараётирлар.

Ваҳоб ШОДМОНОВ.

Илғор бригада ғўзаси эрта ҳосилга кирмоқда

Сирдар'ё районидаги Охунбобоев номли колхознинг Тоғаймурод Назаров бошлиқ бригада а'золари ғўзани комплекс парвариш қилишда янгидан-янги ютуқларни қўлга киритаётирлар. Улар ўтган йили ғайрат блан меҳнат қилиб, 75 гектар пахта майдонининг ҳар гектаридан 42 центнердан ҳосил олишга эришган эдилар. Бригада а'золари бу йил гектаридан 50 центнердан пахта топшириш учун астойдил курашмоқдалар. Бригадада меҳнат тўғри ташкил қилинганлиги ва механизаторлар блан ҳамкорликда иш олиб борилаётганлиги сабабли барча участкалардаги ғўзалар уч марта культивация қилиниб, чопиқдан чиқарилди. Ер ости сувлари чуқур турган участкалардаги ғўза икки марта қондириб суғорилди ва ернинг кучига қараб икки марта ўғитланди.

Яқинда колхоз правлениеси ва партия ташкилоти бригадаларда ғўза парвариши сифатини текшириб кўрди. Текширишда ўртоқ Тоғаймурод Назаров бошлиқ бригаданинг иши ҳар жиҳатдан қониқарли, деб топилди. Колхознинг кўчма Қизил байроғи ана шу бригадага берилди.

Бригада а'золари Қизил байроқни ўз қўлларида сақлаб қолиш учун янада бирдамлик ва уюшқоқлик блан меҳнат қилмоқдалар. Ҳозир бригаданинг барча участкасидаги ғўзаси қийғос гулга кириб, олди ғўзаларда тугунча пайдо бўлди.

Т. ҲАЙДАРОВ.

Ғўзалар яхши озиқлантирилмоқда

Сирдар'ё районидаги «Ҳақиқат» колхозининг Сафар Холматов бошчилик қилаётган бригадасида ғўзалар биртекис шоналаб, гуллайбошлади.

Бригада а'золари бу муваффақиятга ғанимат кунлардан унумли фойдаланиб, мавжуд пахта майдонларидаги ғўзаларни икки марта комплекс парвариш қилиши орқали эришдилар.

Биз, — дейди бригада бошлиғи ўртоқ Холматов, — 54 гектар пахта майдонининг ҳар гектаридан 44 центнердан пахта ҳосили олиш учун курашмоқдамиз. Бунинг учун чопиқ ва культивация ишларини ўз вақтида олиб бориш блан бирга озиқлантириш масаласига ҳам алоҳида э'тибор бермоқдамиз. Ҳозир ҳамма майдондаги ғўзалар юқори агротехника қоидалари асосида бир марта тўла озиқлантирилди.

З. ОРТИҚОВ.

ИЛМИЙ-ОММАБОП ТЕМАЛАРДА

ВУЛКАНЛАР

Вулканларнинг отилиб туриши табиатнинг энг катта ва даҳшатли ҳодисаларидан биридир. Вулкан ҳаракатининг олдини олишга, уни бошқаришга ва киши учун хавфсиз ҳолга келтиришга инсон ҳали қодир эмас.

Вулкан ҳодисалари тўғрисида кишилар узоқ вақт ҳархил фикр юритиб келганлар, броқ ҳечким бу ҳодисаларнинг келиб чиқиш сабабларини илмий асосда тўғри ҳал қилиб бераолган эмас эди.

Сўнгги вақтларда геология, геофизика, геохимия фанларининг ривожланиб бориши блан табиатнинг даҳшатли ҳодисаларини ва шу жумладан вулканларнинг келиб чиқиш сабабларини аниқлашга имкон туғилди.

Қадимги замонларда яшаган ва дин та'сири остида бўлган кишилар вулкан отилиб чиққан жойларни ер остида «мавжуд бўлган» бошқа дун'ёга ўтиш йўли деб тушунганлар.

Вернер бошчилигидаги XVIII аср нептунистлари эса вулкан отилиб чиққан жойларга ер остида мавжуд бўлган тошкўмир ёки бошқа ёнувчи моддаларнинг реакцияси натижасида юзага келган ерости ёнғинларининг оқибати деб қараганлар.

XIX аср бошларида Гумбольдт бошчилигидаги плутонистлар вулкан ҳодисалари — Ер шарининг қаттиқ қобиғи ичида бўлган оловли суюқлик масса (магма) реакциясининг натижасидир, деган хулосага келганлар. Кўпгина кишилар лава отилишинигина эмас, балки ер қимирлаши ва тоғларнинг пайдо бўлишини ҳам ана шу вулкан ҳаракати сабабли рўй беради деб билганлар.

Ҳозирги вақтда геология фани вулкан ҳодисаларининг магма ҳаракатига боғлиқ эканлигини аниқламоқда. Магма Ер қобиғининг ма'лум бир участкасида тоғларни вужудга келтиручи ғоят мураккаб реакция натижасида юзага келади ва у тоғ жинсларининг жуда чуқур қатламларига тарқалади ёки қайноқ газсимон, суюқ ва қаттиқ жисмлар сифатида ер бағридан ташқарига отилиб чиқади.

Биринчи ҳолатдаги процессни, я'ни магманинг тоғ жинслари орасига чуқур тарқалишини яширин вулканизм дейилади. Яширин вулканизмда рўй берадиган ҳодисалар бизга кўринмайди.

Вулкандан лава отилиб, ер сатҳига чиққач ва бунинг оқибатида катта-катта тоғ жинслари парчаланади. Вулкан сўнгандан кейин турли формаларга кирган лавага қараб, яширин вулканизмда бизга ма'лум бўлмаган процесс бўлиб ўтганлигини биламиз.

Иккинчи ҳолатни, я'ни, вулкандан лаванинг ташқарига отилиб чиқиб туришини бемалол кузатиш мумкин.

Вулканлар 3 хил кўринишда бўладилар. Булар — ҳаракатдаги вулканлар, сўнган вулканлар ва қадимги вулканлардир.

Лава отилиб турадиган вулканлар ҳаракатдаги вулканлар деб аталади. Бизга Ер юзида мавжуд бўлган бундай вулканларнинг 476 таси ма'лум.

Жуда узоқ замонлардан бери ҳечқандай ўзгаришсиз қолиб келган вулканлар сўнган вулканлар ҳисобланади. Эльбрус, Казбек, Арарат сингари вулканлар ана шундай вулканлар жумласига киради.

Узоқ вақтлардан бери ҳаракат қилмайдиган, я'ни сўнган деб ҳисобланган вулканлар ба'зан бирнеча юз йиллардан сўнг яна қайтадан ҳаракатга келадилар. Масалан, Кракатау оролидаги (Зонд бўғозида) вулканлар икки юз йилдан сўнг, 1883 йилда бирдан ҳаракатга келган ва оролнинг учдан икки қисмини Хароб қилган.

Қадимги ёки тамомила сўнган деб ҳисобланган вулканлар жумласига тамоман вайрон бўлган ва сув ювиб кетган вулканлар киради. Бундай вулканлар бирнеча минг йиллар мобайнида ҳаракатсиз ётадилар. Тошкент атрофидаги тоғларда, Чатқол тизма тоғларида ва Тянь-Шань тоғ тизмасининг бошқа ерларида ҳам ана шундай сўнган вулканларни кўплаб учратиш мумкин.

Ҳаракатдаги вулқанлар ер юзининг ма'лум географик районларида: денгиз қирғоқларида ва оролларда жойлашган.

Вулканларнинг 4 та асосий тури бор. Биринчи турдаги вулканлар газсимон моддалар чиқариб туради. Бундай вулканларда лава отилиб чиқиш ҳодисаси рўй бермайди. Масалан, Стромболи вулкани ана шундай вулканлардан биридир. Стромболи вулкани Сицилия ороли блан Апеннин яриморолли ўртасидаги Липар оролларидан бирида жойлашган. Стромболи вулканининг катта баландликдаги қизил шу'ласи жуда узоқ масофадан ҳам ялтираб кўриниб туради. У кемалар учун йўл кўрсатиб турувчи табиий маяк бўлиб хизмат қилади.

Иккинчи турдаги вулканлар ҳаракатга келганида улардан жуда секинлик блан кўп миқдорда суюқ лава чиқиб туради. Гавая оролларидаги вулканларда шу ҳолни кўриш мумкин. Бундай вулканлар ба'зи вақтларда кучли равишда отилиб чиқадилар.

1880 йилда Гавая оролларидаги вулканларнинг кучли ҳаракатга келиши натижасида қудратли лава фонтанлари вужудга келган. Лавали фонтанлар 280 метр баландликкача кўтарилган. Шундай баландликка кўтарилган лаваларнинг суюқ томчилари ингичка иплар шаклида ҳавода ҳартомонга чўзилиб кетадилар. Буни ерли халқлар «Пеле сочлари» (Пеле — Гавая оролларида яшаган қадимги халқларнинг олов хотин худоси бўлган) деб атаганлар.

Энг кўп тарқалган вулканлар жумласига вақти-вақти блан шиддатли равишда отилиб турадиган вулканлар киради. Италиянинг Неаполь шаҳри яқинига жойлашган Везувий вулкани шундайдир. Кишилар узоқ вақтлардан бери бу вулканни сўниб битган деб ҳисоблаб келганлар. Тарихчилар берган ма'лумотларга қараганда, Везувий вулканининг оғзи дарахтлар блан қопланиб, у ерда кўл пайдо бўлган. Бу ердаги тоғ яқинида кўпгина шаҳар ва қишлоқлар вужудга келган.

1879 йилда Везувий вулкани бирдан шиддат блан кучли ҳаракатга келган ва бунинг натижасида Помпей, Геркуланум ва Стабия шаҳарлари бутунлай вайрон бўлган. Помпей шаҳри тамоман кулга айланган, қолган икки шаҳар эса лава ҳамда балчиқ оқимлари остида қолиб кетган эди.

Шундай вулканлар ҳам борки, улар жуда ёпишқоқ лава чиқарадилар, вулкан оғзидан чиқаётган ёпишқоқ лава ташқарига чиқмасданоқ қотиб қолади.

Вулкандан чиқаётган лава тагида ҳаракат қилаётган газлар атмосферага кўтарилаолмай қоладилар, чунки ёпишқоқ лава бунга имкон бермайди. Натижада юқори температурадаги газлар тоғ ёнбағирлари бўйлаб ёйилабошлайдилар. Бундай қиздирувчи газлар тирик организм учун жуда хавфлидир. Антиль тизма ороллари группасидаги Мартиника оролига жойлашган Мон-Пеле (уни «кал тоғ» деб ҳам атайдилар) вулканида худди ана шу ҳодиса кўзга ташланади.

Италиядаги Везувий, Камчаткадаги Ключевская сопка, Тиррен денгизидаги Этна ва Стромболи, Гавая ороли ва Тинч океандаги Мауна Лоя ва Килауэа, Мартиника оролидаги Мон Пеле, Аляскадаги Катман, Ява ороли яқинидаги Кракатоу вулканлари ва бошқа шунинг сингари вулканлар ер юзида ҳозирги вақтда ҳаракат қилиб турган энг катта вулканлардир.

Совет Иттифоқининг Камчатка яриморолида ҳозирги вақтда 20 та вулкан ҳаракат қилиб турипти. Буларнинг энг каттаси Ключевская сопка бўлиб, у ўз баландлиги жиҳатидан (унинг баландлиги 5 километрга яқин келади) дун'ёдаги энг катта вулканлардан биридир.

Ключевская сопка вулканининг оппоқ қор блан қопланган чўққиси тўғри конус шаклида бўлиб, хаво очиқ вақтида денгизда 400 километр узоқликдан ҳам кўзга яққол ташланиб туради. Кечаси эса унинг шафақ шу'ласини Берингово оролларидан туриб ҳам кўриш мумкин. Кейинги 200 йил мобайнида бу вулкан 20 марта кучли ҳаракатга келган. У ҳозирги вақтда ҳам тўхтовсиз отилиб туради, ундан жуда кўп миқдорда газ ва ёниб битган кул қолдиқлари отилиб туради. Айрим вақтларда вулкан отилиши натижасида ундан юқори температурага эга бўлган суюқ лава чиқади.

Ма'лумки, вулкан оғзидан ташқарига чиқаётган жуда юқори температурадаги суюқ лава одатда қиялик бўйлаб пастга оқабошлайди. Сўнгра лава қуюқлашиб, унинг устки қисми совийди, шу тариқа қатқалоқ вужудга келади. Қатқалоқ тагидаги лава оқими ёпишқоқ ҳолга келгунча ёки совугунча ўз ҳаракатини давом эттираберади.

Совет илмий ходимлари куйдирувчи лава температурасини ўлчаш ва ундан ажралиб чиқадиган газларни йиғиб олиш мақсадида Ключевская сопкада илмий-текшириш ишлари олиб борганлар. Аниқланишича, лаванинг қатқалоқ қисми шу даражада қалин бўлганки, уни темир таёқчалар блан тешишга тўғри келган. Қатқалоқ тагидаги иссиқлик жуда юқори даражада бўлган. Лаванинг 45 сантиметр чуқурликдаги температураси 800 градусга етган.

Куриль оролларида ҳам ана шундай вулканларни учратиш мумкин. Куриль оролларида мавжуд бўлган 100 га яқин вулканлардан ҳозирги вақтда 35 таси ҳаракат қилиб турипти.

Вулканлар турлича ҳаракат қиладилар. Ба'зи вулканлар ер тагидан шиддат блан отилиб чиқади, бу вақтда кучли портлашлар рўй беради, тутун, кул ва тош парчалари юқорига улоқтириб ташланади, сўнгра лава тошқини бошланади.

Бошқа хил вулканларда эса бу ҳодисани кўрмаймиз. Улар жуда секинлик блан ташқарига лава чиқариб турадилар, холос.

Вулканлардан отилиб чиқадиган нарсалар газсимон, қаттиқ ҳамда куйдирувчи суюқ моддалардан, я'ни лавалардан иборат бўлади.

Вулкан газларининг энг муҳим таркибий қисми сув парларидан иборатдир. Кўп миқдорда ажралиб чиққан сув парлари атмосферанинг юқори қатламларига кўтарилгач, бир ерга тўпланадилар. Улар кучли сел бўлишига сабаб бўлади.

Бундан ташқари, ҳаракатдаги вулканлардан ташқарига оқиб чиққан лавадан турли газлар ажралиб чиқабошлайди. Кўмир гази, аммиак, олтингугурт гази, соф хлор, азот ва бошқа газлар ана шундай газлар жумласига киради. Буларнинг ба'зилари жуда ёнучан бўладилар. Вулканлардан чиқадиган газларнинг состави, миқдори ва температураси турли вулканларда турлича бўлади.

Бизнинг бепоён Ватанимизда вулканларни ўрганишга жуда катта э'тибор блан қаралмоқда. Совет олимлари вулканларни текшириш юзасидан катта илмий-текшириш ишларини олиб бормоқдалар.

СССР Фанлар академияси вулканларни ўрганиш мақсадида Камчаткада махсус станция ташкил қилган. Бу станция Камчатка яриморолидаги вулканлар ҳаракатини доимо текшириб ва ўрганиб боради.

Ҳаракатдаги вулканларни илмий асосда ўрганиб бориш турли хил қазилма бойликларнинг пайдо бўлиш процессини аниқлашга, қазилма бойликлар мавжуд бўлган жойларни қидириб топишга, шунингдек ернинг турли қатламлари составини ҳамда уларнинг тузилишини ўрганишга катта ёрдам беради.

В. ҒАФУРОВ,
геология-минералогия фанлари кандидати, доцент.

Пекиндаги қабул маросимида бош министр Чжоу Энь-лай ва президент Хо Ши Мин нутқлари

ПЕКИН, 27 июнь. (ТАСС). Илгари хабар берилганидек, ХХР Давлат кенгашининг бош министри Чжоу Энь-лай кеча президент Хо Ши Мин ва Вьетнам Демократик Республикаси ҳукумат делегацияси а'золари шарафига қабул маросими ўтказди.

Синьхуа агентлиги хабар беради: Чжоу Энь-лай қабул маросимида нутқ сўзлаб, вьетнам халқининг қаҳрамонона кураши ўз ватанининг мустақиллиги ва озодлиги учун курашаётган халқнинг енгилмас эканлигини исботлади, деб уқтириб ўтди.

Чжоу Эн-лай тинчликсевар халқларнинг халқаро кескинликни юмшатиш мақсадида сарф қилаётган куч-ғайрати ғоят катта ижобий аҳамиятга эга эканлигини та'кидлаб, эришилган муваффақиятларнинг ҳаммаси халқларнинг тинчликни ҳимоя қилишга ва уруш хавфини тугатишга бўлган умумий иродаси ўсаётганлигини акс эттирарди, деди.

Броқ, деди Чжоу Энь-лай, биз шуни ҳам яхши билишимиз кераки, «зўравонлик позицияси» сиёсатининг тарафдорлари янги уруш тайёрлашдан ва кескинликни вужудга келтиришдан воз кечганлари йўқ. Масалан, АҚШнинг агрессив доиралари Жанва кенгашидан кейин Шарқи-Жанубий Осиё ҳарбий иттифоқини туздилар ва Жанубий Вьетнамни Камбоджа ҳамда Лаос блан биргаликда ана шу иттифоқнинг кучи жорий қилинган районга қўшдилар. Улар Жанубий Вьетнамда Нго Динь Дьем ҳукумати қўшинларига та'лим бермоқдалар ва бу қўшинларни курол-ярот блан та'минламоқдалар. Вьетнамни тамомила Америка контроли остига олмоқчи бўлиб уринмоқдалар. Қўшма Штатлар Вьетнамнинг тинч йўл блан бирлаштирилишига халақит бермоқчи бўлиб уринмоқда. АҚШ Комбоджа блан ҳарбий ёрдам ҳақида шартнома тузди ва Лаос блан ҳам шундай ҳарбий шартнома тузмоқчи, я'ни Камбоджа ва Лаоснинг бетарафлигини бузмоқчи, уларнинг суверенитетига ҳамда мустақиллигига қасд қилмоқчи ва Ҳинди-Хитойда тинчликни хавф остида қолдирмоқчи бўлади.

СССР Министрлар Совети раиси Булганин ва Ҳиндистон бош министри Неру, деди ўз сўзини давом эттириб Чжоу Энь-лай ўзларининг биргаликда чиқарган баёнотларида Жанва битимларининг бузилиш хавфи борлигини кўрсатиб ўтдилар ва манфаатдор ҳукуматларга мурожаат қилиб, уларни ўз бурчларини бажаришга ва Жанва битимларининг тўла амалга оширилишига эришиш учун ҳаракат қилишга чақирдилар. Хитой Халқ Республикаси ҳукумати бу чақириқни қизғин суратда ма'қуллайди ва Жанва кенгашининг бошқа қатнашчилари блан биргаликда ҳамда барча тинчликсевар мамлакатлар блан биргаликда Жанва битимларининг тўла равишда амалга оширилиши йўлидаги куч-ғайратни давом эттиришга тайёрдир.

Жавоб нутқи сўзлаган президент Хо Ши Мин, Вьетнам Демократик Республикасининг халқи ва ҳукумати Жанва битимларининг ҳамма шартларини пухта бажармоқдалар, деди ва Жанва кенгашида қатнашган ҳамма мамлакатлар Жанва битимларида ўз зиммаларига олган мажбуриятларни ҳурмат қилажаклар деб умид билдирди.

Биз, деди у, мамлакатимизни бирлаштиришга интилмоқдамиз. Уруш етказган жароҳатларни даволамоқ учун биз янада кўпроқ ғайрат блан ишламоғимиз керак. Хо Ши Мин Вьетнам Демократик Республикасининг Совет Иттифоқидан, Хитойдан ва бошқа дўстона мамлакатлардан олаётган ёрдами катта аҳамиятга эга эканлигини айтди ва бу дўстона ёрдам вьетнам халқини янги муваффақиятларга илҳомлантирувчи муҳим фактор бўлиб қолди, деб уқтириб ўтди.

Шу кунда биз, деди у, бутун кучимизни миллий қурилиш ишига бағишлаш учун тинчликка жуда муҳтожмиз. Биз ўз атрофимиздаги мамлакатлар блан яхши қўшничилик муносабатлари ўрнатмоғимиз зарур. Бизнинг ҳукуматимиз ҳарбир мамлакат блан, жумладан Лаос ва Камбоджа корольлик ҳукуматлари блан ҳамда Шарқи-Жанубий Осиёдаги бошқа мамлакатлар блан тотув яшашнинг беш принципи асосида нормал, дўстона муносабатлар ўрнатишга тайёр эканлигини билдирди. Биз Франция блан тенглик ва ўзаро манфаатдорлик асосида нормал иқтисодий ва маданий муносабатлар ўрнатишга тайёрмиз. Биз Совет Иттифоқи ва Ҳиндистон раҳбарлари биргаликда чиқарган ва яқинда э'лон қилинган баёнотни тўла қўллаб-қувватлаганлигимизни билдирмоқдамиз.

Хо Ши Мин Қўшма Штатлардаги империалистик доираларнинг ҳаракатига э'тиборни жалб қилди. Бу империалистик доиралар, деди у, Жанва битимларининг амалга оширилишини барбод қилмоқчи бўлаётирлар, уларнинг бундан кузатган мақсади Ҳинди-Хитойдаги ички ишларга аралашиш ва Вьетнамни тинч йўл блан бирлаштириш ишини барбод қилишдир. Бундай ҳаракатлар, деди Хо Ши Мин, Осиёда ва бутун дун'ёда тинчликка ҳамда хавфсизликка жиддий таҳдид туғдиради.

Вьетнам халқи, деди ўз сўзининг охирида Хо Ши Мин, қаттиқ ишонадики, ўзининг куч-ғайрати туфайли, шунингдек бутун дун'ёда тинчликни ёқлаб чиқаётган қудратли кучларнинг мадади туфайли ва айниқса Совет Иттифоқи ҳамда Хитой қардош халқларининг самимий хайрихоҳлиги ва ёрдами туфайли вьетнам халқининг тинчлик, бирлик, мустақиллик ва демократия учун олиб бораётган адолатли кураши албатта ғалаба блан тамомланади.

Вьетнам демократик Республикаси делегациясининг Хитойда бўлиши

ПЕКИН, 26 июнь. (ТАСС). Синьхуа агентлиги билдиради: ХХР Давлат кенгаши бош министри Чжоу Энь-лай бугун кечқурун президент Хо Ши Мин ва Вьетнам Демократик Республикаси ҳукумат делегациясининг а'золари шарафига қабул маросими ўтказди. Қабул маросимида 700 га яқин меҳмон ҳозир бўлди. Бош министр Чжоу Энь-лай ва президент Хо Ши Мин нутқ сўзладилар.

ПЕКИН, 26 июнь. (ТАСС). Синьхуа агентлиги хабар беради: Бугун Вьетнам Демократик Республикаси делегациясининг а'золари Пекиндаги иккита давлат тўқимачилик фабрикасини бориб кўрдилар. Улар планлаш, қурилиш ва та'минот масалалари блан, шунингдек кадрлар тайёрлаш блан ҳамда тўқимачиларнинг иш ва турмуш шароитлари блан қизиқдилар.

Югославия ташқи ишлар давлат секретарининг Америка радиоэшитдириш компанияси обзорчисининг саволларига берган жавоблари

БЕЛГРАД, 26 июнь. (ТАСС). ТАНЮГ агентлигининг мухбири Сан-Францискодан билдиради:

Югославия ташқи ишлар давлат секретари Коча Попович «Америкэн бродкастинг компани» компанияси обзорчиси Уильям Уинтернинг берган бирқанча саволларига жавоб қайтаришга рози эканлигини билдирди.

Савол: Совет вакилларининг мамлакатингизга келганлиги натижасида Югославиянинг ташқи сиёсатида бирор ўзгариш бўладими?

Жавоб: Бирор ўзгариш бўлишига эҳтиёж йўқ. Бизга келганда шуни айтиш керакки, Белграддаги кенгаш тинчликни мустаҳкамлашга ва биз блан яхши муносабатларда бўлишни истаган барча мамлакатлар блан яхши муносабатларда бўлишга қаратилган ташқи сиёсатимизнинг принципларини амалга оширишдан иборат бўлди. Совет-Югославия музокаралари, шунингдек якунловчи декларация ҳам умумий тинчликни мустаҳкамлаш ишига қўшилган муҳим ҳисса бўлди.

Савол: Советларнинг президент Тито олдида кечирим сўраганлиги, унинг Москва йўлидан четга чиққанлигига қарамай, Шарқий Европанинг қулликка солинган мамлакатларида мустақилликнинг ривожланишига ёрдам бераолади, деб ўйламайсизми?

Жавоб: Бошқа ҳамма давлатлар каби Шарқий Европа давлатларининг ички тараққиёти ҳам уларнинг ички ишидир ва шундай бўлмоғи керак деб ўйлайман.

Савол: Ҳамманинг фикрича, совет сиёсати марказий Европада бетараф давлатларни вужудга келтиришга қаратилган. Канцлер Аденауэр Москвага келганида, Германияни қайтадан бирлаштириш эвазига унга Германияни бетараф қилиб қўйиш таклиф этилади, деб ўйлайдилар. Агар бундай таклиф қабул қилиниб, америка қўшинларига Германия территориясидан чиқиб кетиш таклиф этилса, Югославия ўзини камроқ хавф остида қолган деб ҳис қиладими?

Жавоб: Мен бошқа мамлакатларнинг сиёсатини эмас, балки ўз мамлакатимнинг сиёсатини баён қилишни афзал кўраман, айниқса бундай гипотетик саволлар берилганда ана шундай қиламан. Аммо, ана шу гипотетик таклиф қабул қилинишни мумкин деб ҳисобламайман ва бундай планнинг амалга оширилишига яна камроқ ишонаман. Лекин бизнинг фикримизча, ўзаро қилинадиган ҳаракатлар натижасида мамлакатлар ўртасидаги муносабатлар яхшиланиб, тинчлик гарантияланган тақдирда, бошқа мамлакатлар каби Югославия ҳам ўзини хавф-хатардан кўпроқ холи деб ҳис этади.

Савол: Югославия коммунистик мамлакатми?

Жавоб: Фикримча, Югославиянинг қай хилдаги мамлакат эканлиги ҳозир ҳаммага ма'лум бўлса керак. Аммо, шундай саволни берганлигингиз учун мен жавоб қайтаришга тайёрман. Югославия — мустақил мамлакат, Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг тенгҳуқуқли а'зосидир. Югославия халқи ўз ҳаққи-ҳуқуқи бўлганлиги сабабли, ўз хоҳиши блан Югославияни социалистик мамлакат сифатида ва агар истасангиз, коммунистик мамлакат сифатида ривожлантиришга қарор берган ва у буни ўзича амалга оширади. Мен буерда яна шуни илова қилиб ўтишни хоҳлайманки, биз режимларга бўлиб ажратишга мойил эмасмиз ва мамлакатларни, масалан, капиталистик мамлакатлар деб ва коммунистик мамлакатлар деб бўлишга ҳам мойил эмасмиз. Ёрлиқлар ёрдами блан (ба'зи кишилар бундай ёрлиқларга турлича ма'но берадилар) шундай соддалаштирилган классификация дун'ёда мавжуд бўлган социал системаларнинг бутун мураккаблиги ва хилма-хиллигини тўғри та'бирлаш ёки тўғри характерлашга йўл қўймайди. Биз, жумладан ана шундай нуқтаи назар социал системалар ўртасида мустаҳкам тотувлик ва ҳамкорлик бўлиши мумкин эмас деб ҳисоблар экан, биз бундай нуқтаи назарга қўшилмаймиз.

ҲИНДИСТОН БОШ МИНИСТРИ ЖАВОҲАРЛАЛ НЕРУНИНГ АВСТРИЯДА БЎЛИШИ

ВЕНА, 27 июнь. (ТАСС). Венага келган Ҳиндистон Республикаси бош министри Жавоҳарлал Неру республика президенти Кернер ҳузурига, канцлер Рааб ҳузурига ва вице-канцлер Шерф ҳузурига визит блан келди.

Австрия ҳукумати Ҳиндистон бош министри шарафига зиёфат берди.

Бугун Жавоҳарлал Неру Австрия ва чет эл журналистлари учун матбуот конференцияси ўтказди.

Бош министр Ж. Неруга журналистлар томонидан берилган саволлар, биринчи навбатда, тотув яшаш, қуролсизланиш проблемаларига, Германияни қайтадан бирлаштириш тўғрисидаги ва Ҳиндистоннинг миллий тараққиёти тўғрисидаги масалаларга таллуқли эди.

Неру саволларга жавоб қайтариб, тотув яшаш идеясининг кенг равишда қўллаб-қувватланиши имкониятига амин эканлигини та'кидлади.

Неру айтдики, қуролсизланиш тўғрисидаги масала юзасидан буюк давлатлар кўп йиллардан бери биринчи марта ҳозирги вақтда ўз қарашларида муайян яқинлашувга эришдилар ҳамда бу масала юзасидан, правардида, битимга келинади деб умид қилиш учун асос бор.

Неру Европа давлатларининг пойтахтларидаги ҳинд элчилари блан кенгашиш учун бугун кечаси Зальцбургга жўнаб кетади.

Ҳиндистон ҳарбий-ҳаво кучлари штаби бошлиғининг СССРга сафари

ДЕҲЛИ, 27 июнь. (ТАСС). Деҳлида расмий суратда э'лон қилинишича, Совет ҳукуматининг таклифига биноан Ҳиндистон ҳарбий-ҳаво кучлари штаби бошлиғи авиация маршали Мукержи бир группа ҳинд офицерлари блан биргаликда Совет Иттифоқига боради ва Совет Иттифоқида Москвадаги авиация байрамида ҳозир бўлади.

ХЕЛЬСИНКИДА ОММАВИЙ МИТИНГ

ХЕЛЬСИНКИ, 27 июнь. (ТАСС). Бугун кечқурун Хельсинкида халқ митинги бўлди. Митингни Финляндия Тинчликни ҳимоя қилиш комитети ташкил қилди.

Митингда совет ёзувчиси Фадеев, ҳинд профессори Косамби, француз ёзувчиси Веркор ва тинчлик тарафдорлари жаҳон ҳаракатининг бошқа арбоблари нутқ сўзладилар.

ХИТОЙ-ШВЕЦИЯ МУНОСАБАТЛАРИ

ПЕКИН, 27 июнь. (ТАСС). Синьхуа агентлиги хабар беради: Хитой Халқ Республикаси ва Швеция ҳукуматлари консулхоналар тузиш масаласи тўғрисида кеча бир-бирларига нота юбордилар. Хитой ҳукумати Шанхайда Швеция консулхонаси очишга рози бўлди. Швеция ҳукумати эса Швецияда Хитой консулхонаси очишга розилик берди.

Жаҳон Тинчлик ассамблеясида қатнашувчи олимларнинг матбуот конференцияси

ХЕЛЬСИНКИ, 27 июнь (**ТАСС махсус мухбири**). Кеча Хельсинкида машҳур инглиз олими профессор Жон Бериал матбуот конференцияси ўтказди. Матбуот конференциясида турли мамлакатларнинг — Англия, Франция, Япония, СССР, Польша ва бошқа мамлакатларнинг атом энергияси проблемалари устида ишлаётган ва ассамблея ишида қатнашаётган кўзга кўринган олимлари ҳозир бўлдилар.

КОМСОМОЛ КЎЛИДА

Мовий кўл суви қуёш ёғдусида худди кўзгудай товланиб, билинар-билинмас жимирлайди. Соҳилдаги баҳаво аллея ва павильонлар сайр қилиб юрган одамлар блан гавжум. Кўлдан эсаётган муздек майин шабада кишига ҳузур бахш этади. Ҳамманинг назар-э'тибори ҳозир сафарга жўнамоқчи бўлиб турган «Ореанда» катерида.

Ана, сигнал ҳам берилди. «Ореанда» аста-секин қирғоқдан узоқлашар экан, ундаги қувноқ пионер ва ўқувчилар қўл силкиб соҳил блан хайрлашар, беҳад шодликларини қалбларига сиғдираолмай қийқиришарди.

«Ореанда» худди денгизда сузгандай борарди. Унинг мачтасидаги қизил байроқ ва икки ёнига конус шаклида тортилган каноплардаги кўк, қизил ва оқ байроқчалар тинимсиз ҳилпираб ажойиб манзарани кашф этарди. «Ореанда» иккала орол ёнидан ҳам чўзиқ-чўзиқ гудок бериб ўтиб кетди. Ундаги хушчақчақ болалар хор бўлиб турли қўшиқлар куйлайдилар. Уларнинг янгроқ овозлари кўл устида парвоз қилади, соҳилларга етгач акс садо бериб яна баландроқ жаранглайди...

«Ореанда» катери шу зайлда кўлни айланади-да яна ўз жойига бориб тўхтайди. У ердан ёш пассажирларни олиб яна янги сафарга жўнайди.

Сталин номли маданият ва истироҳат боғидаги Комсомол кўли ёшларимизнинг энг севимли кўнгил очар жойларидан биридир. Бу ерда «Ореанда» катери ва жуда кўп қайиқлар ҳамда болалар поезди ёшлар учун хизмат қилади. Бундан ташқари бу ерда ДОСААФ шаҳар комитетининг денгизчилар клуби ҳам ишлайди. Клуб шаҳар мактабларининг 400 дан ортиқ комсомол ва пионерларини ўз атрофига уюштирган. Ёшлар моторист, рулевик, сигналчи ва матрослар секцияларига бўлинган ҳолда машғулотларга қатнашадилар. Улар махсус машқ катерининг қисм ва детальларини ўрганадилар, «Кема ҳақида қисқача ма'лумот», «Қайиқни елкан ёрдамида бошқариш усуллари», «Сузиш техникасини қандай ўрганиш керак» каби жуда кўп темаларда лекциялар тинглаб, амалий машғулотлар ўтказдилар. Машғулотлар аудиторияда, кемада ва сувда ўтказилади.

Денгизчилар клуби зиммасида ғоят шарафли ва жуда катта мас'улиятли вазифа бор. Денгизчилар клуби ёшларга денгиз ва кемалар ҳақида билим бериши, уларни мардликка ўргатиш, ҳечнарсадан қўрқмас, довюрак қилиб тарбиялаши зарур.

Клуб бошлиғи Александр Иванович Шалин бундай деб ҳикоя қилади:

— СССР — денгиз ва океанлар ватани ҳамдир. Шунинг учун ҳам биз ўз зиммамизга юкланган вазифани чуқур ҳис қилиб сидқидилдан ишлаяпмиз. Денгизчилар клубимиз ташкил этилган — 1953 йилдан буён жуда кўп ёшлар денгизчилик та'лимини олишга муяссар бўлдилар. Биргина 1954 йилда 2165 киши денгизчилар клубини битириб чиқди. Бизда та'лим олган Анвар Шоюсупов ва шунинг кабилар ҳозир Совет Денгиз флотида а'лочи матрос бўлиб хизмат қилмоқда. Улардан биз тез-тез мактуб олиб турамиз. Ёш денгизчилар сафи йил сайин ўсмоқда. Ҳозир машғулотларимизнинг энг қизиган пайтидир. Биз моҳир денгизчилар тайёрлаш учун ўзимизнинг бутун куч-қудратимизни аямаймиз.

...Машқ катери икки марта чўзиқ-чўзиқ гудок берди. Шу пайт қизил байроқ баланд кўтарилиб, мачта учида ҳилпирайбошлади. Катер навбатдаги сафарга жўнади. Палубада турган катер капитани кўзига бинокль тутган ҳолда узоқларга боқарди...

М. ИКРОМОВ.
А. ИСҲОҚОВ.

Суратда: Денгизчилар клубининг бир группа а'золари катерда амалий машғулот ўтказмоқдалар.

В. Салов фотоси.

„Шарқ юлдузи" журналининг янги сони

Ўзбекистон Совет ёзувчилари союзининг органи ойлик адабий-бадиий, ижтимоий-сиёсий журнал «Шарқ юлдузи»нинг 6-нчи сони босилиб чиқди.

Журналнинг биринчи бетлари Душан Файзиевнинг «Дўстлик қўшиғи» сарлавҳали лирик поэмаси блан бошланади. Журналнинг бу сонида Й. Муқимовнинг «Отанинг хати», Б. Полевойнинг «Таниш йўллардан» сарлавҳали ҳикоялари, Эгам Раҳимнинг «Раис Қизилжарга келди» очерки, М. Бобоевнинг «Садоқат ҳақида» ва Завқийнинг сатирик ше'рлари, Н. Эгамназаровнинг қардош Тожикистон пахтакорлари турмушидан олиб ёзилган йўл хотираси босилган.

Совет ёзувчиларининг Бутуниттифоқ иккинчи с'езди рубрикаси остида, А. Корнейчукнинг «Совет драматургияси» сарлавҳали мақоласи босилган.

Журналда отоқли совет ёзувчиси М. А. Шолоховнинг туғилганига 50 йил тўлиши муносабати блан Г. П. Владимировнинг М. А. Шолоховнинг ижодий биографиясига бағишланган очерки, А. Толстой, Олес Гончар, Ольга Форш ва Ф. Башилов каби бирқанча ёзувчиларнинг М. А. Шолохов асарларига бағишланган мақолалари босилган.

Журналнинг публицистика бўлимида Ғ. Тўраевнинг «1905—1907 йиллар революцияси даврида Туркистон большевиклари» сарлавҳали мақоласи, Танқид ва библиография бўлимида Х. Раззоқовнинг «Завқий сатираси», С. Долимовнинг «Биз блан бирга», М. Ях'ёевнинг «Болалар учун ёзилган асарлар сермазмун, қизиқарли бўлсин» сарлавҳали мақолалари босилган.

Журналнинг бу сонида «Адабиёт ва сан'ат соҳасидаги энг яхши асарлар учун республика очиқ конкурси» ҳақида хабар ва конкурснинг шартлари берилган.

Редактор ўринбосари
М. ҚОРИЕВ.

Украин халқининг улуғ шоири, мутафаккири ва рассоми Тарас Григорьевич Шевченко қолдирган бой адабий мерос орасида «Назар Стодоля» деган пьеса ҳам бор. 1842 йилда ёзилган бу пьеса Шевченко ижодида катта ўрин тутади. Чор цензураси соф инсоний муҳаббатни улуғловчи, демократизм ва гуманизм ғоялари блан суғорилган бу асарни саҳналаштиришга қаршилик қилиб келди. Пьеса Шевченко вафотидан бир йил ўтгач, 1862 йилда босиб чиқарилди. Олинган воқианинг реалистик талқин қилиниши, сюжетнинг пухта ишланганлиги, бадиий бўёқларнинг ранг-баранглиги, инсоний ҳис ва туйғуларнинг зўр сан'аткорлик блан очиб берилиши бу пьесани кенг китобхонлар ва тамошабинлар оммасининг севимли асарига айлантиради.

...Мана бадавлат сотник (юз боши) Хома Кичатийнинг уйи. Казак аристократиясининг типик вакили Хома Кичатий ўзининг гўзал қизи Галяни бир вақтлар камбағал йигит Назар Стодоляга беришга ва'да қилган эди. Лекин у мана ҳозир айниб қолди. Чунки, полковник унинг қизини сўраб совчи юборган эди. Камбағал казак, энг паст унвондаги Назар Стодоля ўрнига кекса бўлса ҳам бой ва мансабдор чолни куёв қилиш истаги унга тинчлик бермайди, уни шармандалик, айёрлик ва шахсиятпарастлик йўлига бошлайди. Бир-бирини қаттиқ севган икки ёш қалб Хома Кичатийнинг золимлигини, шахсиятпарастлигини енгиб, ўз мақсадларига эришадилар. Бунда уларнинг бир-бирларига бўлган самимий ва чуқур муҳаббати, Назарнинг жонажон дўсти довюрак ва эпчил казак Гнат ёрдам беради. Асар оптимистик руҳда — икки севишган қалбнинг бир-бирига қовишиши блан тугалланади.

Асарнинг воқиаси XVII асрда Чигирин яқинидаги казак слабодасида бўлиб ўтади. Пьесани ишлаб экранлаштирган сценарист, постановкачи В. Ивченко, режиссёр, Г. Чухрай ҳамда Киев кино студияси ижодий коллективи ана шу давр нафасини, Запорож казаклари орасидаги табақаланишни, камбағал ва бой казаклар ўртасидаги ижтимоий муносабатларни кўрсатиб бериш учун кинематографиянинг тасвирий воситаларидан унумли фойдаланган. Пьесадаги ҳаққоний воқиа Украинанинг гўзал табиати фонида ривожлантирилади. Композитор П. Полянов ёзган ёқимли музика бутун фильм давомида қаҳрамонлар характерининг очилишига, воқиаларнинг ривожланишига ёрдам беради.

Фильм марказидаги бой казак сотник Хома Кичатийнинг образи талантли артист Д. Казачковский ижросида реалистик ифодасини топаолган.

Хома Кичатий ўз қизи Галяни бир вақтлар Назарга «ҳадя» қилган бўлса, кейинчалик унга ўзининг юқори мансабдаги казаклар доирасига кириб олишида восита бўлучи «нарса» деб қарайди. Хома молдун'ёга шу қадар ҳирс қўйганки, у, бунга эришиш йўлида алдамчилик, севимли қизининг ёш умрини хазон қилиш, икки ёшнинг муҳаббатини сўндириш каби ярамас мақсадлардан ҳам қайтмайди. Фильмда Хоманинг алдамчилиги, золимлиги ёрқин эпизодларда акс эттирилган. Мана у, чол полковникдан келган совчиларни ўз қизига «Назардан келган совчилар» деб таништирмоқда. Бунда алдамчилик қилиб, ҳатто қизининг «бахти»дан хурсанд бўлганлигини унга айтади. У ҳамма нарса Галянинг бахти учун бўлаётир, деган таассурот қолдириш мақсадида ўзини тетик хушчақчақ ва хурсанд тутади. Назарни алдаб қўлга тушириш пайтида эса, ўзининг ваҳший золим эканлигини кўрсатади.

Фильмдаги салбий образлардан яна бири Хоманинг хизматкори, тованхоначи ёш жувон Стехадир. Стеха Хомага тегиш учун унинг ифлос ишига ёрдамлашади — Галяни чол полковникка тегиш учун кўндиришда воситачилик қилади. У, ҳатто Галяни олиб қочишда Назарга ёрдам ҳам беради. Лекин Хома ва унинг ясавулларига бу сирни айтиб беради, уларни Назар блан Галя турган ерга бошлаб келади. Артистка С. Бусенко ўз шахсий бахтига эришиш йўлида бошқалар муҳаббатини ер блан яксон қилишга тайёр турган кишининг реалистик образини яратган.

Фильмда кишилар, ёшлар ўртасидаги соф, олижаноб, инсоний муҳаббат улуғланади. Мана, навқирон казак Назар блан гўзал Галя. Тамошабин бир-бирини қаттиқ севган, аммо катта тўсиқларга дуч келган бу икки ёшнинг муҳаббатини, бир-бирига садоқатини зўр қониқиш ва ҳаяжон блан кузатиб боради.

Артистка Т. Литвиненко ижросидаги Галя ўзининг гўзаллиги, софдиллиги, самимийлиги, севгисига содиқлиги блан тамошабинни ўзига мафтун этади. Тамошабин зўр ҳаяжон блан Галя — Литвиненконинг руҳий изтиробларини, ички кечинмаларини, ҳижрон азобларида қийналишларини, Назар блан учрашув пайтидаги қувончини тўлқинланиб кузатади.

Назар ролини ўйнаган артист Н. Зимовец ёш, жўшқин, эпчил казакдаги энг ёрқин хусусиятларни бўрттириб бераолган. У олижаноб севгиси йўлида ҳарқандай қийинчиликлардан ҳам қайтмовчи жасур, мард казак, Галяни соф, самимий муҳаббат блан севгучи йигит сифатида тамошабин хотирида узоқ сақланади.

Назар Стодолянинг содиқ дўсти, қийинчиликларни енгишда унга ёрдам берувчи, жанговар казак Гнат Карий (артист А. Давиденко), ёқимли қўшиқ ва сермазмун термалари блан халқ орасида кенг шуҳрат қозонган Қўбузчи (артист В. Яременко) образлари ҳам реалистик талқин қилинган.

Фильмда Украинанинг гўзал табиати, халқ куйлари, урф-одатлари реалистик сан'аткорлик блан берилган. Айниқса, кечки сайилдаги танцалар, «Дума» номли Давлат капелласи ижро этган ашулалар тамошабинда чуқур таассурот қолдиради.

Фильм оператори С. Ривенко, режиссёр К. Чухрай, драманинг рамкаларини кенгайтириб, воқиаларнинг эркин ривожланиши учун катта имконият очганлар. Айниқса, сохта унаштириш, кечки сайил, Назар блан Галянинг қочиши, Хома ва унинг ясавуллари томонидан уларнинг ушланиши, тўқнашув каби эпизодлар драматизмга бой.

«Назар Стодоля» фильми улуғ украин мутафаккири Т. Г. Шевченкодан қолган ягона драматик асарнинг янги ҳаётга қадам қўйишидир. Бу миллион-миллион тамошабинларни хурсанд қилади.

М. ЯХ'ЁЕВ,
Ў. МУҲИТДИНОВ.

ТЕАТР ВА КИНОЛАРДА

ҲАМЗА НОМЛИ ТЕАТРДА (ёзги бино) 29 ва 30/VI да янги спектакль **Қароқчилар** (4 парда, 10 кўринишли трагедия).

НАВОИЙ НОМЛИ ТЕАТРДА — 29/VI да **Кармен**. Дирижёр — СССР халқ артисти, Сталин мукофоти лауреати, профессор **Мухтор Ашрафий**, 30/VI да **Боқчасарой фонтани**.

ПУШКИН НОМЛИ ПАРКДА (ёзги театр — 29/VI кеч соат 9 яримда **катта концерт**. СССР халқ артисти, Сталин мукофоти лауреати **Ҳалима Носирова**, Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган артистлар **Мирзаев, Султоновлар** қатнашади.

«РОДИНА» — эрталаб соат 10 да **Андриеш**.

Қишки НАВОИЙ номли (кеч соат 9-45 минутгача), «ЎЗБЕКИСТОН» (кундуз ва кечқурун) — янги мексика бадиий фильми **Макловия**.

Қишки НАВОИЙ номли (кеч соат 9-45 минутда) **Парма ибодатхонаси** (иккала серия).

НАВОИЙ номли (ёзги), «УДАРНИК»— **Макловия**.

ИЛМИЙ-ОММАБОП ФИЛЬМЛАР кинотеатри кундуз **Мичурин**, кечқурун **Қутб доираси ёнида**.

Меҳнаткашлар депутатлари Тошкент шаҳар Совети ижроия комитетининг 1954 йил 12 февралдаги 5-нчи сон мажбурий фармойишига мувофиқ

Тошкент шаҳри доирасида

АЙРИМ ГРАЖДАНЛАРГА ВА ТАШКИЛОТЛАРГА ҚАРАШЛИ ҲАММА ИТЛАР

(қоровулчи, овчи, ўргатилган ва хонаки итлар, ёш ва зотидан қат'ий назар)

1955 йил 1 июльдан 30 августгача ТЕКШИРИЛАДИ, РЎЙХАТ ҚИЛИНАДИ ВА ЭМЛАНАДИ

Ит эгалари кўрсатилган муддатда итларини шаҳар ветеринария шифохоналарига ёки тўплаш пунктларига олиб келишлари лозим.

Рўйхат қилинмаган ва эмланмаган, шунингдек кўча, майдон ва ҳоказоларда оғзига тўр тутилмаган ҳолда ва занжирсиз пайдо бўлган ҳамма итлар (ёши, зоти ва тайинидан қат'ий назар) дайди ит деб ҳисобланади ва ушлаб олинади.

Мажбурий фармойишни бузишда айбдор бўлганлар ма'мурий тартибда 100 сўмгача штраф тўлайдилар ёки 1 ойгача муддат блан аҳлоқ тузатиш-меҳнат ишларига тортиладилар.

Мажбурий фармойишнинг бажарилишини кузатиш милиция органлари, ветеринария-санитария назорати, коммунал хўжалик органларига ва ДОСААФнинг ит ўргатиш клубларига юкланган.

РЕДАКЦИЯ ВА НАШРИЁТ АДРЕСИ: Тошкент, «Правда Востока» кўчаси № 34 РЕДАКЦИЯ БЎЛИМЛАРИНИНГ ТЕЛЕФОНЛАРИ: коммутатор—36334 ва 33262 орқали Партия турмуши бўлими — 136. Пропаганда бўлими — 136 Совет қурилиши бўлими — 135. Маданият бўлими — 132. Адабиёт ва сан'ат бўлими — 39040, Қишлоқ хўжалик бўлими — 135, Саноат ва транспорт бўлими —132, Хатлар бўлими — 132, Секретариат — 34048, Э'лонлар бўлими—38142.

Р. 06734. «Қизил Ўзбекистон», «Правда Востока» ва «Ўзбекистони сурх» бирлашган нашриётининг босмахонаси. Нашр. № — А 1466.